

PRAVILA IGRE

Preveli i priredili članovi Udruženja odbojkaških sudija Srbije:
Nenad Panjak, Igor Ćulibrk, Jovana Živanić, Ana Medojević, Luka Milinković,
Ivan Jagodić, prof. dr Vladimir Ćuk i Dejan Jovanović

SADRŽAJ

KARAKTERISTIKE IGRE	6
DEO 1 - FILOZOFIJA PRAVILA I SUĐENJA	7
DEO 2 - SEKCIJA 1: IGRA	10
POGLAVLJE 1: OBJEKTI I OPREMA	11
1. Prostor za igru	11
1.1 Dimenzije	11
1.2 Podloga za igru	11
1.3 Linije terena	11
1.4 Zone i prostori	12
1.5 Temperatura	12
1.6 Osvetljenje	12
2. Mreža i stubovi	13
2.1 Visina mreže	13
2.2 Struktura	13
2.3 Bočne trake	13
2.4 Antene	13
2.5 Stubovi	13
2.6 Dodatna oprema	13
3. Lopte	14
3.1 Standardi	14
3.2 Jednoobraznost lopti	14
3.3 Sistem sa tri lopte	14
POGLAVLJE 2: UČESNICI	15
4. Ekipe	15
4.1 Sastavi ekipa	15
4.2 Mesto učesnika	15
4.3 Oprema	15
4.4 Zamena opreme	16
4.5 Zabranjeni predmeti	16
5. Lideri ekipe	17
5.1 Kapiten	17
5.2 Trener	17
5.3 Pomoćnik trenera	18
POGLAVLJE 3: TOK IGRE	19
6. Osvajanje poena, pobeda u setu i u utakmici	19
6.1 Osvajanje poena	19
6.2 Pobeda u setu	19
6.3 Pobeda u utakmici	19
6.4 Neodazivanje i nekompletna ekipa	20
7. Elementi igre	21
7.1 Žreb	21
7.2 Zvanično zagrevanje	21
7.3 Početna postava ekipe	21
7.4 Pozicije igrača	22
7.5 Poziciona greška	22
7.6 Rotacija	23
7.7 Rotaciona greška	23

POGLAVLJE 4: AKCIJE U IGRI	24
8. Situacije u igri	24
8.1 Lopta u igri	24
8.2 Lopta van igre	24
8.3 Lopta „unutra“	24
8.4 Lopta „u autu“	24
9. Igranje loptom	25
9.1 Odigravanje ekipe	25
9.2 Karakteristike odigravanja	25
9.3 Greške odigravanja loptom	26
10. Lopta na mreži	27
10.1 Lopta prelazi preko mreže	27
10.2 Lopta dodiruje mrežu	27
10.3 Lopta u mreži	27
11. Igrač pored mreže	28
11.1 Prelaz preko mreže	28
11.2 Prelaz ispod mreže	28
11.3 Dodir mreže	28
11.4 Greške igrača pored mreže	28
12. Servis	29
12.1 Prvi servis u setu	29
12.2 Redosled serviranja	29
12.3 Odobrenje servisa	29
12.4 Izvođenje servisa	29
12.5 Zaklon	29
12.6 Greške za vreme serviranja	30
12.7 Greške serviranja i pozicione greške	30
13. Udarac u napadu	31
13.1 Karakteristike udarca u napadu	31
13.2 Ograničenja za udarac u napadu	31
13.3 Greške udarca u napadu	31
14. Blok	32
14.1 Blokiranje	32
14.2 Dodir bloka	32
14.3 Blokiranje u protivničkom prostoru	32
14.4 Blok i odigravanje ekipe	32
14.5 Blokiranje servisa	32
14.6 Greške blokiranja	32
POGLAVLJE 5: PREKIDI, ODUGOVLAČENJA I PAUZE	33
15. Prekidi igre	33
15.1 Broj pravilnih prekida igre	33
15.2 Redosled pravilnih prekida igre	33
15.3 Zahtev za pravilne prekide igre	33
15.4 Tajm-auti i tehnički tajm-auti	33
15.5 Zamena igrača	33
15.6 Ograničenja kod zamene igrača	34
15.7 Izuzetna zamena	34
15.8 Zamena isključenog ili odstranjenog igrača	34
15.9 Nepravilna zamena	34
15.10 Postupak zamena	34
15.11 Neosnovani zahtevi	35
16. Odugovlačenje igre	36
16.1 Vrste odugovlačenja	36
16.2 Sankcije za odugovlačenje	36

17. Izuzetni prekidi igre.....	37
17.1 Povreda/bolest.....	37
17.2 Spoljno ometanje.....	37
17.3 Produženi prekidi.....	37
18. Pauze i promena polja.....	38
18.1 Pauze.....	38
18.2 Promena polja.....	38
POGLAVLJE 6: LIBERO.....	39
19. Libero.....	39
19.1 Određivanje Libera.....	39
19.2 Oprema.....	39
19.3 Akcije u kojima učestvuje Libero.....	39
19.4 Ponovno određivanje Libera.....	40
19.5 Rezime.....	41
POGLAVLJE 7: PONAŠANJE UČESNIKA.....	42
20. Pravila ponašanja.....	42
20.1 Sportsko ponašanje.....	42
20.2 Fer-plej.....	42
21. Nedoovoljeno ponašanje i sankcije.....	43
21.1 Manji prekršaji.....	43
21.2 Prekršaji koji se sankcionišu.....	43
21.3 Skala sankcije.....	43
21.4 Primena sankcija za nedovoljeno ponašanje.....	44
21.5 Prekršaji pre i između setova.....	44
21.6 Rezime nedovoljenog ponašanja i kartona koji se koriste.....	44
DEO 2 - SEKCIJA 2: SUDIJE, NJIHOVE ODGOVORNOSTI I ZVANIČNI ZNACI RUKOM.....	45
POGLAVLJE 8: SUDIJE.....	46
22. Sudijski kolegijum i postupci.....	46
22.1 Sastav.....	46
22.2 Postupci.....	46
23. Prvi sudija.....	47
23.1 Mesto.....	47
23.2 Ovlašćenja.....	47
23.3 Nadležnosti.....	47
24. Drugi sudija.....	49
24.1 Mesto.....	49
24.2 Ovlašćenja.....	49
24.3 Nadležnosti.....	49
25. Zapisničar.....	51
25.1 Mesto.....	51
25.2 Nadležnosti.....	51
26. Pomoćnik zapisničara.....	52
26.1 Mesto.....	52
26.2 Nadležnosti.....	52
27. Linijske sudije.....	53
27.1 Mesto.....	53
27.2 Nadležnosti.....	53
28. Zvanični znaci.....	54
28.1 Sudijski znaci rukom.....	54
28.2 Znaci zastavicom linijskih sudija.....	54

DEO 2 - SEKCIJA 3: DIJAGRAMI – ŠEME I ILUSTRACIJE.....	55
D1a Takmičarski prostor	56
D1b Prostor za igru	57
D2 Teren za igru.....	58
D3 Izgled mreže	59
D4 Pozicija igrača.....	60
D5a Lopta prelazi vertikalnu ravan mreže ka protivničkom polju.....	61
D5b Lopta prelazi vertikalnu ravan mreže ka protivničkoj slobodnoj zoni	62
D6 Grupni zaklon.....	63
D7 Izveden blok.....	63
D8 Napad igrača zadnje linije	64
D9 Skala sankcija za odugovlačenje.....	65
D10 Lokacija sudijskog kolegijuma i njihovih pomoćnika.....	66
D11 Zvanični sudijski znaci rukom	67
D12 Zvanični znaci zastavicom linijskih sudija.....	74
DEO 3 - DEFINICIJE	76

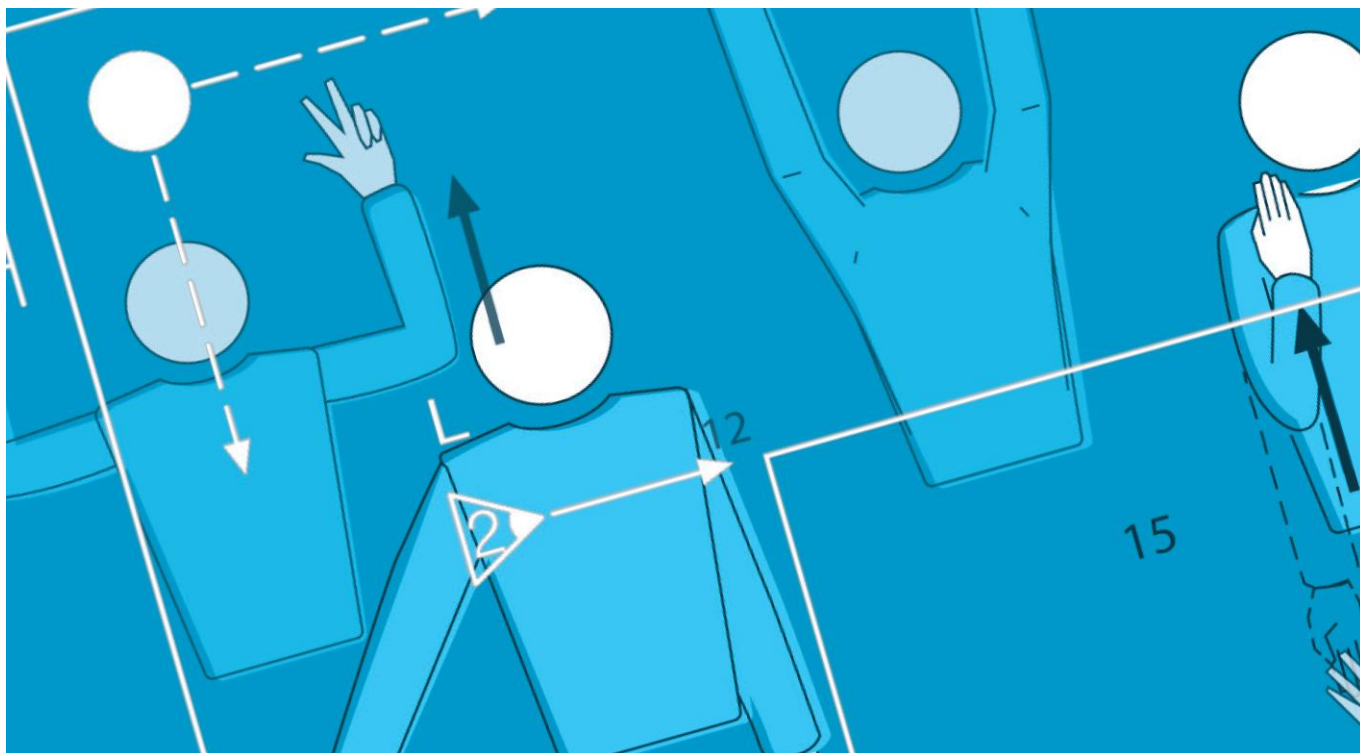
KARAKTERISTIKE IGRE

Odbojka je sport u kojem igraju dve ekipe na terenu podeljenom mrežom. Postoje različite verzije ove igre, prilagođene posebnim okolnostima, s ciljem da mnogostruke mogućnosti ove igre budu dostupne svima.

Cilj igre je poslati loptu preko mreže kako bi dodirnula protivničko polje i sprečiti protivnika da učini isto. Ekipe imaju pravo na tri odigravanja (ne računajući dodir bloka) kako bi uputila loptu ka protivniku.

Lopta se ubacuje u igru servisom: igrač koji servira upućuje loptu preko mreže ka protivniku. Nadigravanje traje sve dok lopta ne dodirne teren, ne ode „u aut“ ili ekipa ne uspe da je vrati na dozvoljen način.

U odbojci, ekipa koja pobedi u nadigravanju osvaja poen (Rally Point System). Kada ekipa koja prima servis pobedi u nadigravanju, osvaja poen i stiče pravo da servira, a igrači se rotiraju za jedno mesto u smeru kazaljke na satu.

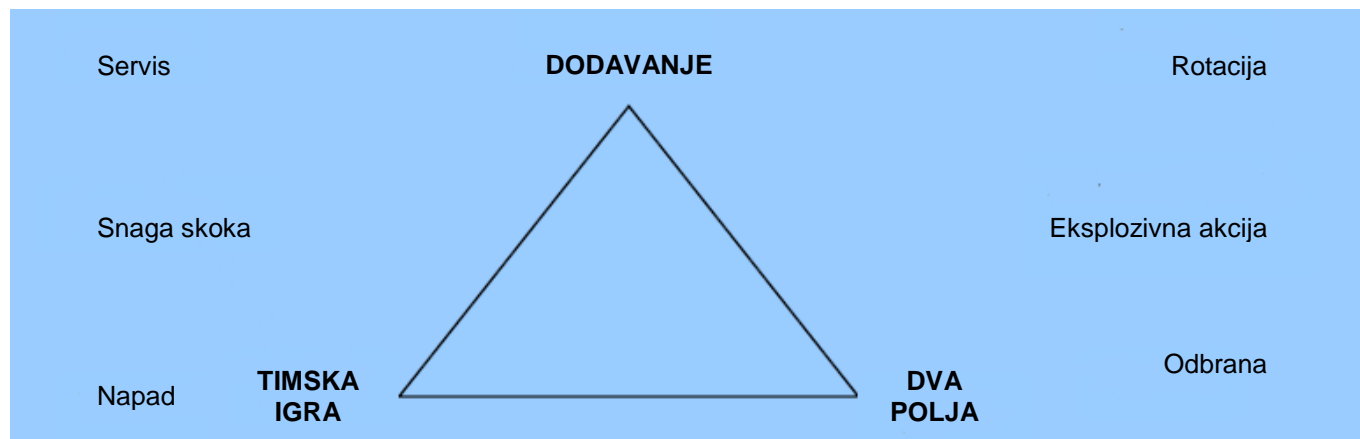

DEO 1 - FILOZOFIJA PRAVILA I SUĐENJA

UVOD

Odbojka je jedan od najuspešnijih i najpopularnijih takmičarskih i rekreativnih sportova na svetu. Igra je **brza, uzbudljiva**, sa **eksplozivnim** akcijama. Odbojka uključuje više bitnih elemenata koji delujući **zajedno** čine ovaj sport jedinstvenim među sportovima koji se igraju po sistemu nadigravanja.

Poslednjih nekoliko godina FIVB je napravio veliki napredak u prilagođavanju igre savremenoj publici.

Ovaj tekst je namenjen poklonicima odbojke-igračima, trenerima, sudijama, gledaocima i komentatorima, jer:

- razumevanje pravila doprinosi boljoj igri – treneri mogu bolje da organizuju ekipu i odrede taktiku, omogućavajući igračima da dostignu svoj maksimum;
- razumevanje odnosa među pravilima omogućava sudijama da donesu bolje odluke.

Ovaj uvod se prvo fokusira na odbojku kao takmičarski sport, a tek zatim na identifikovanje glavnih kvaliteta uspešnog suđenja.

ODBOJKA JE TAKMIČARSKI SPORT

Takmičenje izvlači skrivenu snagu. Ono pokazuje maksimum sposobnosti, duh, kreativnost i estetiku. Pravila su koncipirana tako da omoguće **sve** te kvalitete. Sa nekoliko izuzetaka, odbojka omogućava svim igračima da igraju kako na mreži (da napadaju), tako i u zadnjem delu terena (da se brane ili serviraju).

Vilijam Morgan, čovek koji je izumeo odbojku, i sada bi je prepoznao, jer je igra tokom godina zadržala neke specifične i suštinske elemente. Neke od tih elemenata odbojka deli sa ostalim igrama u kojima se koristi mreža/lopta/reket:

- Servis
- Rotaciju (naizmenično serviranje)
- Napad
- Odbranu

Ipak, odbojka je jedinstvena među igrama na mreži jer zahteva da lopta uvek leti – „lopta u letu“, a i dozvoljava svakoj ekipi određen broj dodavanja među svojim članovima, pre nego što se lopta vrati protivniku.

Uvođenje specijalizovanog odbrambenog igrača – Libera, unapredilo je igru u pogledu dužine nadigravanja i uvođenja faza u igru. Promena pravila o servisu je dovela do toga da to ne bude samo čin ubacivanja lopte u igru već i oružje za napad.

Princip rotiranja je uveden kako bi omogućio svestranost igrača. Pravila o poziciji igrača dozvoljavaju ekipama fleksibilnost i mogućnost razvijanja zanimljivih taktika.

Takmičari, u ovom okviru, međusobno odmeravaju tehnike, taktike i snagu. Takođe, taj okvir pruža igračima slobodu kako bi oduševili publiku i posmatrača.

Imidž odbojke se sve više poboljšava.

ULOGA SUDIJE U OVOM OKVIRU

Suština dobrog sudije je u fer postupanju i doslednosti:

- **biti** fer prema svakom učesniku
- biti **prepoznat** od strane gledalaca kao fer učesnik.

Ovo zahteva visok stepen poverenja – sudija mora da uliva poverenje kako bi omogućio igračima da zabave gledaoce. To postiže:

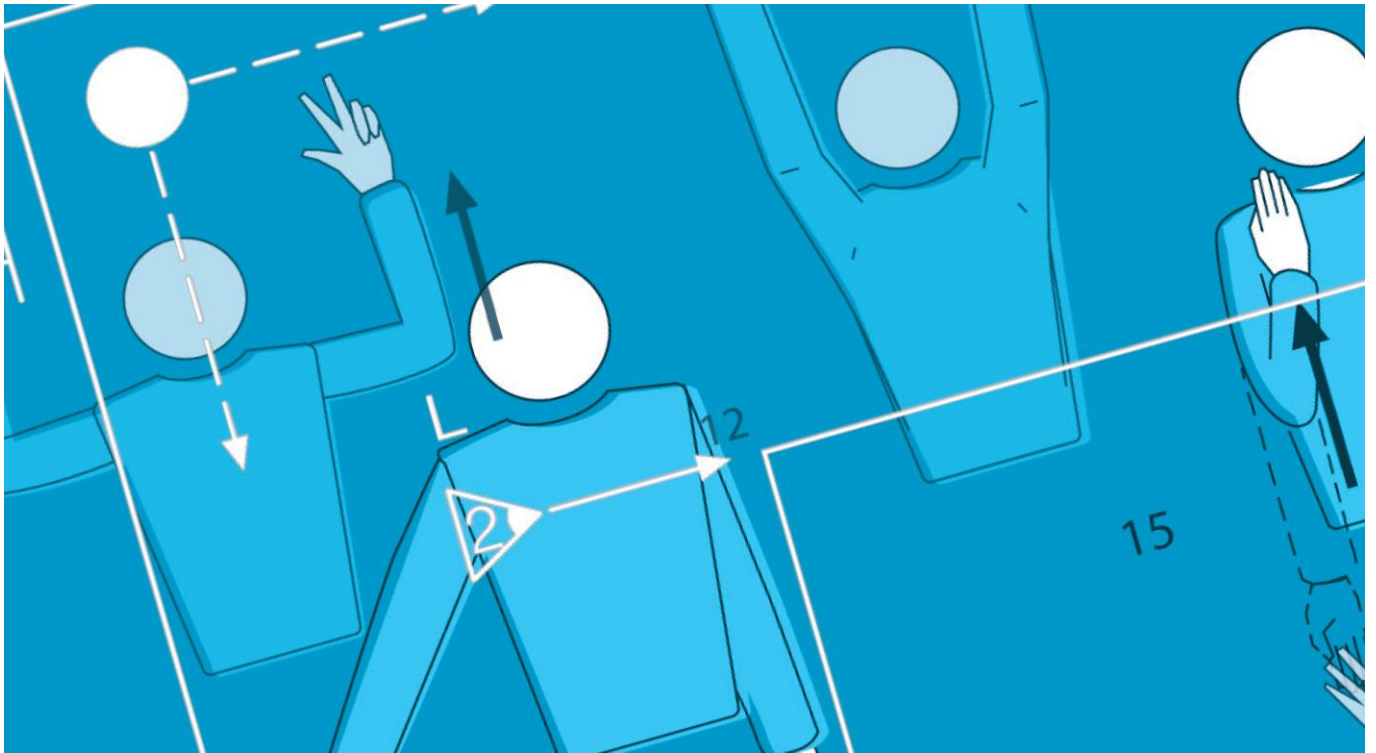
- **preciznošću** u svom **odlučivanju**,
- **razumevanjem zbog čega je pravilo napisano**,
- delujući kao **efikasan organizator**,
- dozvoljavanjem da nadmetanje teče i njegovim **usmeravanjem** ka završetku,
- delujući kao **edukator** – koristeći pravila za kažnjavanje nefer poteza i nepristojnih postupaka,
- **promovišući igru, omogućavanjem da se istaknu spektakularni elementi igre** i da najbolji igrači rade ono što najbolje znaju: da **zabavljaju** publiku.

Na kraju, možemo reći da će dobar sudija koristiti pravila da nadmetanje učini ispunjavajućim iskustvom za **sve** učesnike.

Oni koji su pročitali do sada napisano bi trebalo da shvate pravila koja slede kao trenutno stanje razvoja jedne velike igre, ali imajući na umu zašto ovih nekoliko pasusa teksta može biti od jednake važnosti za njihovu ulogu u odbojci.

Uključite se!

Neka lopta leti!

DEO 2 - SEKCIJA 1: IGRA

POGLAVLJE 1

OBJEKTI I OPREMA

PRAVILO

VIDI PRAVILO

1. PROSTOR ZA IGRU

Prostor za igru čine teren i slobodna zona. Pravougaonog je oblika i simetričan.

1.1, D1a,
D1b

1.1 DIMENZIJE

D2

Teren je pravougaonik, dimenzija 18x9 m, okružen sa svih strana slobodnom zonom, širokom najmanje 3 m.

Slobodan vazdušni prostor za igru podrazumeva vazdušni prostor iznad prostora za igru, u kojem nema nikakvih prepreka. Slobodan vazdušni prostor za igru mora da iznosi najmanje 7 m u visinu, računajući od podloge za igru.

Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, slobodna zona iznosi najmanje 5 m od bočnih i 8 m od osnovnih linija. Slobodan vazdušni prostor za igru iznosi najmanje 12,5 m u visinu, računajući od podloge za igru.

1.2 PODLOGA ZA IGRU

1.2.1 Podloga mora biti ravna, horizontalna i jednoobrazna. Ne sme da predstavlja nikakvu opasnost za povredu igrača.

Zabranjeno je igrati na neravnoj ili klizavoj podlozi.

Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, dozvoljena je samo drvena ili sintetička podloga. Svaka podloga mora biti prethodno odobrena od strane FIVB-a.

1.2.2 Na zatvorenim terenima, površina terena mora biti svetle boje.

Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, linije terena moraju biti bele boje. Teren i slobodna zona moraju biti obojeni drugim, međusobno različitim bojama.

1.1, 1.3

1.2.3 Na otvorenim terenima, dozvoljen je nagib od 5 mm po metru, radi drenaže. Linije načinjene od čvrstog materijala su zabranjene.

1.3

1.3 LINIJE TERENA

D2

1.3.1 Sve linije su široke 5 cm. Moraju biti svetle boje, različite od boje podloge i svih ostalih linija.

1.2.2

1.3.2 Granične linije

Dve bočne i dve osnovne linije označavaju teren. Obe bočne i obe osnovne linije su ucrtane unutar dimenzija terena.

1.1

1.3.3 Srednja linija

Osa srednje linije deli teren na dva jednaka polja, dimenzija 9x9 m. Srednja linija se, svom svojom širinom, računa kao sastavni deo i jednog i drugog polja. Ova linija se prostire ispod mreže, od jedne do druge bočne linije.

D2

1.3.4 Linija napada

U oba polja, linija napada, čija je zadnja ivica ucrtana 3 m od ose srednje linije, označava prednju zonu.

1.3.3, 1.4.1

	Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, linija napada je od bočnih linija produžena dodatkom od pet isprekidanih linija, dugačkih 15 cm i širokih 5 cm, koje su ucrtane na međusobnoj razdaljini od 20 cm, a u ukupnoj dužini od 1,75 m. „Linija ograničenja za trenere“ (isprekidana linija, koja se prostire od linije napada do osnovne linije polja, paralelna bočnoj liniji i od nje udaljena 1,75 m) sastavljena je od linija dužine 15 cm, ucrtanih na udaljenosti 20 cm jedna od druge, da bi ograničile prostor za delovanje trenera.	D2
1.4	ZONE I PROSTORI	D1b, D2
1.4.1	<i>Prednja zona</i> Prednja zona je, u svakom polju, ograničena osom srednje linije i zadnjom ivicom linije napada. Smatra se da se prednja zona, van bočnih linija, prostire do kraja slobodne zone.	19.3.1.4, 23.3.2.3e, D2 1.3.3, 1.3.4, 19.3.1.4, 23.3.2.3e 1.1, 1.3.2
1.4.2	<i>Zona za serviranje</i> Zona za serviranje je širine 9 m i nalazi se iza svake osnovne linije. Bočno je ograničena sa dve kratke linije, dužine po 15 cm, koje su ucrtane 20 cm iza osnovne linije, kao produžeci bočnih linija. Obe kratke linije su uključene u širinu zone za serviranje. U dubinu, zona za serviranje se prostire do kraja slobodne zone.	1.3.2, D1b 1.1
1.4.3	<i>Zona za zamenu igrača</i> Zona za zamenu igrača je ograničena produžetkom obe linije napada, do zapisničkog stola.	1.3.4, 15.6.1,
1.4.4	<i>Zona za promenu Libera</i> Zona za promenu Libera je deo slobodne zone, na strani klupa za igrače, ograničena produžetkom linije napada, do osnovne linije.	D1b 19.3.2.7, D1b
1.4.5	<i>Prostor za zagrevanje</i> Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, prostor za zagrevanje je približno veličine 3x3 m i nalazi se u uglovima, sa strane obe klupe za rezervne igrače, izvan slobodne zone.	24.2.5, D1a, D1b
1.4.6	<i>Kazneni prostor</i> Po jedan kazneni prostor nalazi se u kontrolnom prostoru u produžetku svake osnovne linije. Njihova veličina je približno 1x1 m, u njima se nalaze po 2 stolice i mogu biti ograničeni crvenom linijom širine 5 cm.	21.3.2.1, D1a, D1b
1.5	TEMPERATURA Temperatura ne sme biti niža od 10° C (50° F). Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, temperatura ne sme biti viša od 25°C (77°F), niti niža od 16°C (61°F).	
1.6	OSVETLJENJE Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, osvetljenje prostora za igru mora biti između 1000 i 1500 luksa, mereno 1 m iznad podloge prostora za igru.	

2. MREŽA I STUBOVI**D3****2.1 VISINA MREŽE**

- 2.1.1 Mreža je postavljena vertikalno, iznad srednje linije i njen vrh se nalazi na visini od 2,43 m za muškarce i 2,24 m za žene. 1.3.3
- 2.1.2 Njena visina se meri na sredini terena. Visina mreže, iznad bočnih linija, mora biti potpuno jednaka i ne sme prelaziti propisanu visinu za više od 2 cm. 1.1, 1.3.2, 2.1.1

2.2 STRUKTURA

Mreža je 1 m široka i 9,5 do 10 m duga (od 25 do 50 cm sa svake strane bočnih traka), napravljena od crnih kvadratnih polja, stranice 10 cm. D3

Na njenom vrhu se nalazi horizontalna traka, širine 7 cm, napravljena od dvostruko presavijenog belog platna, prišivenog celom dužinom mreže. Na svakom kraju trake su rupe, kroz koje prolazi kanap, koji vezuje traku za stubove i zateže njen gornji deo.

Kroz traku je provučena savitljiva žica (sajla), koja vezuje mrežu za stubove i zateže njen gornji deo.

Na dnu mreže je još jedna horizontalna traka, širine 5 cm, slična onoj na vrhu mreže, kroz koju je provučen kanap. Taj kanap vezuje mrežu za stubove i zateže njen donji deo.

2.3 BOČNE TRAKE

Dve bele trake su učvršćene na mreži vertikalno i nalaze se direktno iznad svake bočne linije. 1.3.2, D3

Široke su 5 cm, duge 1 m i smatraju se delom mreže.

2.4 ANTENE

Antena je savitljiva šipka, duga 1,8 m i prečnika 10 mm, napravljena od fiberglasa ili sličnog materijala.

Antena je učvršćena za spoljnu ivicu svake bočne trake. Antene su postavljene na suprotnim stranama mreže. 2.3, D3

Gornjih 80 cm svake antene se nalazi iznad mreže i označeno je trakama različitih boja, najbolje crvenim i belim.

Antene se smatraju delom mreže i bočno ograničavaju prostor za prelaz lopte. 10.1.1, D3, D5a, D5b

2.5 STUBOVI

- 2.5.1 Stubovi drže mrežu i postavljeni su od 0,5 do 1 m izvan bočnih linija. Visoki su 2,55 m i najbolje je ako im se visina može podešavati. D3

Za sva FIVB, svetska i zvanična takmičenja, stubovi koji drže mrežu su postavljeni na udaljenosti od 1 m izvan bočnih linija.

- 2.5.2 Stubovi su okrugli, glatki i fiksirani za podlogu bez žica. Ne smeju imati delove koji predstavljaju opasnost ili smetnju.

2.6 DODATNA OPREMA

Sva dodatna oprema je regulisana propisima FIVB.

3. LOPTE

3.1 STANDARDI

Lopta mora biti okrugla, napravljena od meke prirodne ili sintetičke kože, sa „dušicom“ od gume ili sličnog materijala.

Boja lopte može biti jednoobrazno svetla ili kombinacija boja.

Sintetička koža i kombinacija boja lopti, koje se koriste u međunarodnim zvaničnim takmičenjima, moraju biti u skladu sa FIVB standardima.

Obim lopte je od 65 do 67 cm, a težina od 260 do 280 g.

Unutrašnji pritisak iznosi od 0,3 do 0,325 kg/cm² (od 4,26 do 4,61 psi, odnosno od 294,3 do 318,82 mbar ili hPa).

3.2 JEDNOOBRAZNOST LOPTI

Sve lopte, koje se koriste na utakmici, moraju imati iste standarde, u pogledu obima, težine, pritiska, tipa, boje itd. 3.1

FIVB, svetska i zvanična takmičenja, kao i nacionalni i savezni šampionati, moraju se igrati loptama koje je odobrio FIVB, osim u slučaju saglasnosti FIVB-a.

3.3 SISTEM SA TRI LOPTE

Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, koriste se tri lopte. U ovom slučaju, raspoređeno je ukupno šest skupljača lopti, po jedan u svakom uglu slobodne zone i po jedan iza prvog i drugog sudije. D10

POGLAVLJE 2 UČESNICI

PRAVILO

VIDO PRAVILO

4. EKIPE

4.1 SASTAVI EKIPA

- 4.1.1 Ekipa za utakmicu se može sastojati od najviše 12 igrača, plus: 4.1.1.1,
5.2, 5.3
- Trenersko osoblje: jedan trener, najviše dva pomoćna trenera
 - Medicinsko osoblje: jedan fizioterapeut i jedan lekar

Samo oni članovi koji su navedeni u spisku u zapisniku mogu slobodno da uđu u takmičarski kontrolni prostor i da učestvuju u zvaničnom zagrevanju i utakmici.

Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, lekar i fizioterapeut moraju biti prethodno akreditovani od strane FIVB.

- 4.1.2 Jedan od igrača, izuzev Libera, je kapiten ekipe i mora biti označen u zapisniku. 5.1, 19.1.5
- 4.1.3 Samo igrači upisani u zapisnik mogu ući u teren i igrati utakmicu. Kada trener i kapiten ekipe potpišu zapisnik (sastav ekipe za elektronski zapisnik), sastav ekipe upisan u zapisnik, se više ne može menjati. 1, 4.1.1,
5.1.1, 5.2.2

4.2 MESTO UČESNIKA

- 4.2.1 Igrači koji nisu u igri moraju ili sedeti na svojoj klupi, ili biti u svom prostoru za zagrevanje. Trener i ostali članovi ekipe sede na klupi, ali je mogu privremeno napustiti. 1.4.5,
5.2.3, 7.3.3
- Klupe za ekipe se nalaze pored zapisničkog stola, izvan slobodne zone. D1a, D1b
- 4.2.2 Samo članovima ekipe je dozvoljeno da sede na klupi za vreme utakmice i da učestvuju u zvaničnom zagrevanju. 4.1.1, 7.2
- 4.2.3 Igrači koji nisu u igri mogu se zagrevati bez lopti:
- 4.2.3.1 u toku igre: u zoni za zagrevanje; 1.4.5, 8.1,
D1a, D1b
- 4.2.3.2 za vreme tajm-auta i tehničkih tajm-auta: u slobodnoj zoni, iza svog polja. 1.3.3, 15.4
- 4.2.4 Za vreme pauze između setova, igrači se mogu zagrevati sa loptama u okviru svoje slobodne zone. 18.1

4.3 OPREMA

Oprema igrača se sastoji od: dresa, šortsa, čarapa (koji čine uniformu) i patika.

- 4.3.1 Boja i dizajn dresova, šortseva i čarapa moraju biti jednoobrazni sa svaku ekipu (osim za Libera). Uniforme moraju da budu čiste. 4.1, 19.2
- 4.3.2 Patike moraju biti lagane i savitljive, sa gumenim đonom, ili đonom od kombinovanog materijala bez potpetica.
- 4.3.3 Dresovi moraju biti označeni brojevima od 1 do 20. 4.3.3.2
- 4.3.3.1 Brojevi se nalaze na sredini prednje i zadnje strane dresova. Boja i ton brojeva moraju biti kontrastni u odnosu na boju i ton dresova.

- 4.3.3.2 Brojevi na prednjoj strani dresa moraju biti visoki najmanje 15 cm, a na zadnjoj strani najmanje 20 cm. Traka kojom su brojevi ispisani mora biti široka najmanje 2 cm.
- 4.3.4 Kapiten ekipe na svom dresu mora da ima traku veličine 8x2 cm, ispod broja na grudima. 5.1
- 4.3.5 Zabranjeno je nositi uniformu različite boje u odnosu na ostale igrače (ne važi za Libero igrače) i/ili bez zvanične numeracije. 19.2
- 4.4 ZAMENA OPREME**
- Prvi sudija može, jednom ili više igrača, odobriti: 23.
- 4.4.1 da igraju bosu;
- 4.4.2 promenu mokrih ili oštećenih uniformi između setova, ili posle zamene igrača, pod uslovom da su boja, dizajn i broj nove uniforme (novih uniformi) isti: 4.3, 15.5
- 4.4.3 da po hladnom vremenu igraju u trenerkama, pod uslovom da su one iste boje i dizajna za celu ekipu (osim za Libero igrače) i numerisane u skladu sa Pravilom 4.3.3. 4.1.1, 19.2
- 4.5 ZABRANJENI PREDMETI**
- 4.5.1 Zabranjeno je nositi predmete koji mogu izazvati povredu, ili dati igraču veštačku prednost.
- 4.5.2 Igrači na sopstveni rizik mogu nositi naočare ili sočiva.

5. LIDERI EKIPE

Kapiten ekipe i trener su odgovorni za ponašanje i disciplinu članova svoje ekipe. 20.

Libero igrači ne mogu biti kapiteni ekipe, ili kapiteni u igri.

5.1 KAPITEN

5.1.1 PRE UTAKMICE, kapiten ekipe potpisuje zapisnik i predstavlja svoju ekipu na žrebanju. 7.1, 25.2.1.1

5.1.2 ZA VREME UTAKMICE, kapiten ekipe je kapiten u igri dok je na terenu. Kada kapiten ekipe nije na terenu, trener, ili kapiten ekipe, mora odrediti drugog igrača na terenu, ali ne Libera, koji će preuzeti ulogu kapitena u igri. Kapiten u igri obavlja tu ulogu dok ne izađe sa terena zamenom igrača, dok se ne vrati kapiten ekipe, ili dok se ne završi set. 15.2.1,

Kada je lopta van igre, samo je kapiten u igri dozvoljeno da se obrati sudijama kako bi: 8.2

5.1.2.1 zamolio za objašnjenje o primeni ili tumačenju *Pravila igre*, kao i da bi preneo zahteve ili pitanja svojih saigrača. Ako se kapiten u igri ne slaže sa objašnjenjem prvog sudije, može odlučiti da uloži protest protiv odluke sudije, ali u tom slučaju odmah mora obavestiti prvog sudiju da zadržava pravo da, na kraju utakmice, upiše zvaničan protest u zapisnik; 23.2.4

5.1.2.2 tražio odobrenje za:

a) potpunu ili delimičnu zamenu opreme; 4.3, 4.4.2

б) proveru pozicija ekipa; 7.4, 7.6

в) proveru poda, mreže, lopti itd; 1.2, 2, 3.

5.1.2.3 u odsustvu trenera, zahtevao tajm-aute i zamene igrača. 15.3.1, 15.4.1, 15.5.2

5.1.3 NA KRAJU UTAKMICE, kapiten ekipe: 6.3

5.1.3.1 zahvaljuje sudijama i potpisuje zapisnik radi potvrde rezultata utakmice; 25.2.3.3

5.1.3.2 može, ako je na vreme obavestio prvog sudiju, da potvrdi i upiše u zapisnik zvanični protest u vezi sa tumačenjem ili primenom *Pravila igre* od strane sudije. 5.1.2.1, 25.2.3.2

5.2 TRENER

5.2.1 Za vreme utakmice, trener vodi igru svoje ekipe, izvan terena. Bira početne postave, njihove zamene i zahteva tajm-aute. U obavljanju tih poslova, zvanično lice za kontakt mu je drugi sudija. 1.1, 7.3.2, 15.4.1, 15.5.2

5.2.2 PRE UTAKMICE, trener upisuje ili proverava prezimena i brojeve svojih igrača u zapisniku, a zatim ga potpisuje. 4.1, 19.1.5, 25.2.1.1

5.2.3 ZA VREME UTAKMICE, trener:

5.2.3.1 pre svakog seta, daje drugom sudiji, ili zapisničaru, uredno popunjene i potpisane listiće sa početnom postavom; 7.3.2, 7.4, 7.6

5.2.3.2 sedi na klupi najbliže zapisničaru, ali to mesto može napustiti; 4.2

- 5.2.3.3 zahteva tajm-aute i zamene igrača; 15.4, 15.5
- 5.2.3.4 može, kao i ostali članovi ekipe, davati instrukcije igračima na terenu. Trener može davati ove instrukcije stojeći, ili hodajući unutar slobodne zone, ispred klupe svoje ekipe, od produžetka linije napada, do prostora za zagrevanje, bez ometanja i odugovlačenja utakmice. 1.3.4, 1.4.5, D2
- Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, trener je ograničen da svoje funkcije obavlja iza linije ograničenja za trenere.** D1a, D1b, D2

5.3 POMOĆNIK TRENERA

- 5.3.1 Pomoćnik trenera sedi na klupi za igrače, ali nema pravo da interveniše za vreme utakmice.
- 5.3.2 Ako trener mora da napusti svoju ekipu, iz bilo kog razloga, uključujući i sankciju, ali sa izuzetkom situacije kada ulazi na teren kao igrač, pomoćnik trenera može da preuzme funkcije trenera za vreme trajanja odsustva, nakon što to kapiten u igri potvrdi sudiji. 5.1.2, 5.2

POGLAVLJE 3 TOK IGRE

PRAVILO

VIDI PRAVILO

6. OSVAJANJE POENA, POBEDA U SETU I U UTAKMICI

6.1 OSVAJANJE POENA

6.1.1 Poen

Ekipa osvaja poen:

6.1.1.1 kada uspešno upućena lopta dodirne protivničko polje; 8.3, 10.1.1

6.1.1.2 kada protivnička ekipa učini grešku; 6.1.2

6.1.1.3 kada protivnička ekipa dobije kaznu. 16.2.3,
21.3.1

6.1.2 Greška

Ekipa pravi grešku čineći akciju u igri, koja je suprotna pravilima (ili narušava pravila na neki drugi način). Sudije procenjuju greške i određuju posledice u skladu sa *Pravilima igre*:

6.1.2.1 ako su dve ili više grešaka učinjene jedna za drugom, računa se samo prva;

6.1.2.2 ako protivnici dve ili više grešaka učine istovremeno, dosuđuje se OBOSTRANA GREŠKA i nadigravanje se ponavlja. 6.1.2,
D11(23)

6.1.3 Nadigravanje i okončano nadigravanje

Nadigravanje je niz akcija u igri, od trenutka servisnog udarca, od strane servera, do trenutka kada je lopta van igre. **Okončano nadigravanje** je niz akcija u igri čiji je rezultat dodeljivanje poena. 8.1, 8.2,
12.2.2.1,
15.2.3,
15.11.1.3,
19.3.2.1,
19.3.2.9

6.1.3.1 Ako ekipa koja servira osvoji nadigravanje, ona osvaja poen i nastavlja da servira.

6.1.3.2 Ako ekipa koja prima servis osvoji nadigravanje, osvaja poen i mora sledeća da servira.

6.2 POBEDA U SETU D11(9)

U setu (osim u odlučujućem, 5. setu) pobeđuje ekipa koja prva osvoji 25 poena, sa vođstvom od najmanje dva poena. U slučaju nerešenog rezultata, 24-24, igra se nastavlja dok se ne postigne vođstvo od dva poena (26-24; 27-25; ...). 6.3.2

6.3 POBEDA U UTAKMICI D11(9)

6.3.1 Pobjednik utakmice je ekipa koja osvoji tri seta. 6.2

6.3.2 U slučaju izjednačenog rezultata, 2-2, odlučujući (peti) set se igra do 15 poena, sa vođstvom od najmanje dva poena. 7.1

6.4 NEODAZIVANJE I NEKOMPLETNA EKIPA

- 6.4.1 Ako ekipa odbije da igra, nakon što je bila pozvana da to učini, smatraće se da se nije odazvala da igra i gubi utakmicu rezultatom 0-3 i 0-25 u svakom setu. 6.2, 6.3
- 6.4.2 Ekipa koja se bez opravdanog razloga ne pojavi na terenu u zakazano vreme, smatra se da se nije odazvala, a posledice su kao u Pravilu 6.4.1.
- 6.4.3 Ekipa koja je proglašena NEKOMPLETNOM za set ili utakmicu, gubi set ili utakmicu. Protivničkoj ekipi se dodaju poeni, ili poeni i setovi, neophodni za pobedu u setu ili utakmici. Nekompletna ekipa zadržava svoje poene i setove. 6.2, 6.3, 7.3.1

7. ELEMENTI IGRE**7.1 ŽREB**

Pre početka utakmice, prvi sudija obavlja žreb, radi određivanja prava na prvi servis i strana terena za prvi set. 12.1.1

Ako se igra odlučujući set, obavlja se novi žreb. 6.3.2

7.1.1 Žreb se obavlja u prisustvu oba kapitena ekipa. 5.1

7.1.2 Pobednik žreba bira:

7.1.2.1 pravo serviranja ili prijema servisa, ili 12.1.1

7.1.2.2 stranu terena.

Onome ko u žrebanju izgubi, ostaje izbor preostalog.

7.2 ZVANIČNO ZAGREVANJE

7.2.1 Pre utakmice, ekipe imaju pravo na 6 minuta zajedničkog zvaničnog zagrevanja na mreži, ako su prethodno imale slobodan teren na raspolaganju, u protivnom, imaju pravo na 10 minuta zvaničnog zagrevanja.

7.2.2 Ako bilo koji kapiten ekipe zahteva odvojeno (naizmenično) zvanično zagrevanje na mreži, svakoj ekipi je dozvoljeno po 3, odnosno po 5 minuta. 7.2.1

7.2.3 U slučaju naizmeničnog zagrevanja, ekipa koja ima prvi servis prva se zagreva na mreži. 7.1.2.1, 7.2.2

7.3 POČETNA POSTAVA EKIPJE

7.3.1 Svaka ekipa uvek mora imati 6 igrača u igri. 6.4.3

Početna postava ekipe ukazuje na redosled rotiranja igrača na terenu. Taj redosled se mora poštovati tokom celog seta. 7.6

7.3.2 Pre početka svakog seta, trener mora na listiću za postavu prijaviti početnu postavu svoje ekipe. Listić, uredno popunjen i potpisan, predaje drugom sudiji ili zapisničaru. 5.2.3.1, 24.3.1, 25.2.1.2

7.3.3 Igrači koji nisu u početnoj postavi za set su zamene za taj set (osim jednog ili dva Libera). 7.3.2, 15.5

7.3.4 Pošto se listić sa postavom preda drugom sudiji ili zapisničaru, nikakva promena u postavi ne može biti odobrena bez pravilne zamene. 15.2.2, 15.5, D11(5)

7.3.5 U slučaju razlike između pozicije igrača na terenu i na listiću za postavu, postupak je sledeći: 24.3.1

7.3.5.1 kada se takva razlika utvrdi pre početka seta, pozicija igrača na terenu se mora ispraviti u skladu sa listićem za postavu i to bez sankcija; 7.3.2

7.3.5.2 kada se, pre početka seta, na terenu nalazi igrač, koji nije upisan na listiću za postavu za taj set, taj igrač mora biti promenjen u skladu sa listićem za postavu i to bez sankcija; 7.3.2

- 7.3.5.3 međutim, ako trener želi da zadrži na terenu tog neupisanog igrača/e, mora, koristeći odgovarajući znak rukom, zatražiti pravilnu/e zamenu/e, koja/e će se upisati u zapisnik. 15.2.2, D11(5)
- Ako je razlika između pozicija igrača i listića za postavu otkrivena kasnije, ekipa koja je napravila grešku mora da se vrati u ispravnu poziciju. Protivnička ekipa zadržava osvojene poene, a osim toga, dobija poen i sledeći servis. Svi poeni koje je osvojila ekipa koja je napravila grešku, od tačnog trenutka greške, do otkrivanja greške, se poništavaju.
- 7.3.5.4 Kada se ustanovi da je igrač na terenu, ali nije upisan u spisak igrača u zapisniku, protivnik zadržava svoje poene i dobija dodatni poen i pravo na servis. Ekipa koja je učinila grešku gubi sve poene i/ili setove (0:25, ukoliko je potrebno) osvojene od trenutka kada je neupisani igrač ušao u igru i mora da dostavi ispravljeni listić za postavu i ubaci novog, upisanog igrača u igru, na poziciju neupisanog igrača. 6.1.2, 7.3.2
- 7.4 POZICIJE IGRAČA** D4
- U trenutku kada server udari loptu, obe ekipe se moraju nalaziti u okviru svog polja, raspoređene prema redosledu rotacije (osim servera). 7.6.1, 8.1, 12.4
- 7.4.1 Pozicije igrača su označene brojevima na sledeći način:
- 7.4.1.1 tri igrača pored mreže su igrači prednje linije i zauzimaju pozicije 4 (prednji levi), 3 (prednji srednji) i 2 (prednji desni);
- 7.4.1.2 ostala tri igrača su igrači zadnje linije i zauzimaju pozicije 5 (zadnji levi), 6 (zadnji srednji) i 1 (zadnji desni).
- 7.4.2 Odnos pozicija između igrača:
- 7.4.2.1 svaki igrač zadnje linije mora biti udaljeniji od srednje linije u odnosu na njemu odgovarajućeg igrača prednje linije;
- 7.4.2.2 odgovarajući igrači prednje i zadnje linije moraju biti bočno postavljeni prema redosledu određenom u Pravilu 7.4.1.
- 7.4.3 Pozicije igrača se određuju i kontrolišu na osnovu pozicije stopala koja dodiruju tlo, tako da: D4
- 7.4.3.1 bar deo stopala svakog igrača prednje linije mora biti bliži srednjoj liniji u odnosu na stopala njemu odgovarajućeg igrača zadnje linije; 1.3.3
- 7.4.3.2 bar deo stopala svakog desnog (levog) igrača mora biti bliži desnoj (levoj) bočnoj liniji u odnosu na stopala srednjeg igrača te linije. 1.3.2
- 7.4.4 Posle servisnog udarca, igrači se mogu slobodno kretati i zauzeti bilo koju poziciju u svom polju i slobodnoj zoni.
- 7.5 POZICIONA GREŠKA** D4, D11(13)
- 7.5.1 Ekipa čini pozicionu grešku ako bilo koji igrač nije u pravilnoj poziciji u trenutku kada server udari loptu. Ovo uključuje i situaciju kada je igrač na terenu nakon nepravilne zamene. 7.3, 7.4, 15.9
- 7.5.2 Ako server učini grešku serviranja u trenutku servisnog udarca, računa se da je serverova greška nastupila pre pozicione greške. 12.4, 12.7.1
- 7.5.3 Ako servis postane pogrešan posle servisnog udarca, prva je nastupila poziciona greška. 12.7.2

- 7.5.4 Posledice pozicione greške su sledeće:
- 7.5.4.1 ekipa se sankcioniše **poenom i servisom za protivnika**; 6.1.3,
- 7.5.4.2 pozicija igrača se ispravlja. 7.3, 7.4
- 7.6 ROTACIJA**
- 7.6.1 Redosled rotacije je određen početnom postavom ekipe, a kontroliše se redosledom serviranja i pozicijom igrača tokom seta. 7.3.1, 7.4.1, 12.2
- 7.6.2 Kada ekipa koja je primala servis stekne pravo da servira, njeni igrači se rotiraju za jednu poziciju, u smeru kazaljke na satu: igrač sa pozicije 2 se rotira na poziciju 1 da servira, igrač sa pozicije 1 se rotira na poziciju 6 itd. 12.2.2.2
- 7.7 ROTACIONA GREŠKA** D11(13)
- 7.7.1 Rotaciona greška je učinjena kada SERVIS nije izveden u skladu sa redosledom rotacije. Posledice su sledeće: 7.6.1, 12.
- 7.7.1.1 ekipa se sankcioniše **poenom i servisom za protivnika**; 6.1.3
- 7.7.1.2 redosled rotiranja se ispravlja. 7.6.1
- 7.7.2 Pored toga, zapisničar treba da utvrdi tačan trenutak nastanka greške i svi poeni te ekipe, osvojeni posle toga, se moraju poništiti. Protivnička ekipa zadržava osvojene poene. 25.2.2.2
- Ako se taj trenutak ne može utvrditi, neće biti poništavanja poena, a **poen i servis za protivnika** su jedina sankcija. 6.1.3

POGLAVLJE 4 AKCIJE U IGRI

PRAVILO

VIDI PRAVILO

8. SITUACIJE U IGRI

8.1 LOPTA U IGRI

Lopta je u igri od trenutka servisnog udarca, koji je odobrio prvi sudija.

12, 12.3

8.2 LOPTA VAN IGRE

Lopta je van igre od trenutka učinjene greške, koju je zviždukom dosudio jedan od sudija, a ako greške nema, od trenutka zvižduka.

8.3 LOPTA „UNUTRA“

Lopta je „unutra“ kada dodirne pod terena, uključujući i granične linije.

*D11(14),
D12(1)
1.1, 1.3.2*

8.4 LOPTA „U AUTU“

Lopta je „u autu“ kada:

8.4.1 je deo lopte koji dodiruje pod potpuno izvan graničnih linija;

*1.3.2,
D11(15),
D12(2)*

8.4.2 dodirne predmet izvan terena, plafon, ili osobu koja nije u igri;

*D11(15),
D12(4)*

8.4.3 dodirne antenu, kanape ili sajle koji drže mrežu, stubove, ili samu mrežu izvan bočnih traka;

*2.3, D3,
D5a,
D11(15),
D12(4)*

8.4.4 prelazi vertikalnu ravan mreže, delimično ili potpuno izvan prostora za prelaz lopte, osim u slučaju iz Pravila 10.1.2;

*2.3, D5a,
D5b,
D11(15),
D12(4)*

8.4.5 u celosti prođe kroz prostor ispod mreže.

*23.3.2.3f,
D5a,
D11(22)*

9. IGRANJE LOPTOM

Svaka ekipa mora igrati unutar svog prostora za igru (osim u slučaju iz Pravila 10.1.2). Međutim, lopta može biti vraćena izvan slobodne zone.

9.1 ODIGRAVANJE EKIPE

Odigravanje je bilo koji kontakt sa loptom od strane igrača u igri. 14.4.1

Ekipa ima pravo na najviše tri odigravanja (ne računajući blokiranje) da bi vratila loptu. Ako koristi više od tri, ekipa čini grešku: „ČETIRI ODIGRAVANJA“.

9.1.1 UZASTOPNI KONTAKTI

Igrač ne sme dva puta uzastopno odigrati loptu (osim u slučajevima iz Pravila 9.2.3, 14.2 i 14.4.2). 9.2.3, 14.2, 14.4.2

9.1.2 ISTOVREMENI KONTAKTI

Dva ili tri igrača smeju dodirnuti loptu u istom trenutku.

9.1.2.1 Kada dva (tri) saigrača dodirnu loptu istovremeno, to se računa kao dva (tri) odigravanja (izuzev u slučaju blokiranja). Ako oni nastoje da odigraju loptom, ali samo jedan od njih je dodirne, to se računa kao jedno odigravanje. Sudar igrača ne predstavlja grešku.

9.1.2.2 Kada dva protivnička igrača istovremeno dodirnu loptu iznad mreže, a lopta ostane u igri, ekipa koja je prihvatila ima pravo na nova tri odigravanja. Ako takva lopta ode „u aut“, to je greška ekipe sa suprotne strane.

9.1.2.3 Ako istovremeno odigravanje protivničkih igrača iznad mreže prouzrokuje produženi kontakt sa loptom, igra se nastavlja. 9.1.2.2

9.1.3 POMOĆ PRI ODIGRAVANJU

U okviru prostora za igru, igraču nije dozvoljeno da se pomogne saigračem, ili bilo kojom konstrukcijom/predmetom, u nastojanju da odigra loptu. 1.

Međutim, igrač koji je u opasnosti da učini grešku (dodirne mrežu, pređe srednju liniju itd.) sme biti zaustavljen ili zadržan od strane saigrača. 1.3.3, 11.4.4

9.2 KARAKTERISTIKE ODIGRAVANJA

9.2.1 Loputa može dodirnuti bilo koji deo tela.

9.2.2 Loputa ne sme biti zadržana i/ili bačena. Može se odbiti u bilo kom pravcu. 9.3.3

9.2.3 Loputa može dodirnuti različite delove tela, pod uslovom da su kontakti izvedeni istovremeno.

Izuzeci:

9.2.3.1 u slučaju blokiranja, uzastopni kontakti mogu biti učinjeni od strane jednog ili više blokera, pod uslovom da su se kontakti dogodili za vreme jedne akcije; 14.1.1, 14.2

9.2.3.2 u slučaju prvog odigravanja ekipe, lopta može uzastopno dodirnuti različite delove tela, pod uslovom da je do kontakta došlo u jednom pokretu. 9.1, 14.4.1

- 9.2.4 *Greška je, prilikom prijema servisa, ostvariti dvostruki kontakt ili zadržati loptu u akciji igranja prstima. 9.2.3.2

9.3 GREŠKE ODIGRAVANJA LOPTOM

- 9.3.1 ČETIRI ODIGRAVANJA: pre nego što vrati loptu, ekipa odigra četiri puta. 9.1, D11(18)
- 9.3.2 POMOĆ PRI ODIGRAVANJU: igrač se pomogne saigračem, ili nekom konstrukcijom ili predmetom, u nastojanju da udari loptu, u okviru prostora za igru. 9.1.3
- 9.3.3 ZADRŽANA LOPTA: lopta je zadržana i/ili bačena, tj. lopta se ne odbija prilikom odigravanja. 9.2.2, D11(16)
- 9.3.4 DVOSTRUKI KONTAKT: igrač/ica odigra loptu dva puta uzastopno, ili lopta uzastopno dodirne različite delove njegovog/njenog tela. 9.2.3, D11(17)

* Primena ovog pravila se odlaže odlukom Administrativnog odbora od 05. aprila 2013. godine.

10. LOPTA NA MREŽI**10.1 LOPTA PRELAZI PREKO MREŽE**

- 10.1.1 Lopta poslata u protivničko polje mora preći preko mreže u okviru prostora za prelaz lopte. Prostor za prelaz lopte je deo vertikalne ravni mreže i ograničen je: *2.4, 10.2, D5a*
- 10.1.1.1 odozdo, gornjom ivicom mreže; *2.2*
- 10.1.1.2 sa strane, antenama i njihovim zamišljenim produžecima; *2.4*
- 10.1.1.3 odozgo, plafonom.
- 10.1.2 Lopta koja je prešla ravan mreže ka protivničkoj slobodnoj zoni, potpuno ili delimično kroz spoljni prostor, sme biti vraćena u okviru dozvoljenih odigravanja, pod uslovom: *9.1, D5b*
- 10.1.2.1 da igrač ne dodirne protivničko polje; *11.2.2*
- 10.1.2.2 da lopta koja je vraćena, ponovo prelazi ravan mreže potpuno ili delimično kroz spoljni prostor, na istoj strani terena. *11.4.4, D5b*
- Protivnička ekipa ne sme sprečiti takvu akciju.
- 10.1.3 Lopta koja se ka protivničkom polju kreće kroz prostor ispod mreže je u igri sve dok celim obimom ne pređe vertikalnu ravan mreže. *23.3.2.3f, D5a, D11(22)*

10.2 LOPTA DODIRUJE MREŽU

Prilikom prelaska mreže, lopta je može dodirnuti. *10.1.1*

10.3 LOPTA U MREŽI

- 10.3.1 Lopta koja je poslata u mrežu može biti vraćena u okviru tri odigravanja ekipe. *9.1*
- 10.3.2 Ako lopta pocepa ili obori mrežu, nadigravanje se poništava i ponavlja.

11. IGRAČ PORED MREŽE**11.1 PRELAZ PREKO MREŽE**

- 11.1.1 Prilikom blokiranja, bloker može dodirnuti loptu preko mreže, pod uslovom da ne ometa protivnikovu igru pre ili za vreme protivnikovog udarca u napadu. 14.1, 14.3
- 11.1.2 Posle udarca u napadu, igraču je dozvoljeno da pređe rukom preko mreže, pod uslovom da se kontakt dogodio u sopstvenom prostoru za igru.

11.2 PRELAZ ISPOD MREŽE

- 11.2.1 Dozvoljeno je preći u protivnički vazdušni prostor ispod mreže, pod uslovom da to ne ometa protivnikovu igru.
- 11.2.2 Pri prelazu u protivničko polje, preko srednje linije, dozvoljeno je: 1.3.3, 11.2.2.1, D11(22)
- 11.2.2.1 dodirnuti protivničko polje stopalom (stopalima), pod uslovom da je jedan deo stopala, kojim/a je izvršen prelaz, ili u kontaktu sa srednjom linijom, ili je direktno iznad nje; 1.3.3, D11(22)
- 11.2.2.2 dodirnuti protivničko polje bilo kojim delom tela iznad stopala, pod uslovom da to ne ometa protivnikovu igru. 1.3.3, 11.2.2.1, D11(22)
- 11.2.3 Igrač može ući u protivničko polje od trenutka kada je lopta van igre. 8.2
- 11.2.4 Igrači mogu preći u protivničku slobodnu zonu, pod uslovom da ne ometaju protivnikovu igru.

11.3 DODIR MREŽE

- 11.3.1 Dodir mreže od strane igrača nije greška, osim ako to ne ometa igru. 11.4.4, 23.3.2.3c, 24.3.2.3, D3
- 11.3.2 Igrač može da dodirne stub, konopce/sajle, ili bilo koji drugi predmet izvan antena, uključujući i samu mrežu, pod uslovom da to ne ometa igru. D3
- 11.3.3 Kada je lopta upućena u mrežu i to prouzrokuje da mreža dodirne protivnika, to nije greška.

11.4 GREŠKE IGRAČA PORED MREŽE

- 11.4.1 Igrač dodirne loptu ili protivnika, u protivničkom prostoru, pre ili za vreme protivnikovog udarca u napadu. 11.1.1, D11(20)
- 11.4.2 Igrač ometa protivnikovu igru prelazeći u protivnički prostor ispod mreže. 11.2.1
- 11.4.3 Igrač celim stopalom (stopalima) prelazi u protivničko polje. 11.2.2.2, D11(22)
- 11.4.4 Igrač ometa protivnikovu igru (između ostalog):
- dodirivanjem trake na vrhu mreže, ili gornjih 80 sm antene, za vreme svoje akcije odigravanja loptom, 11.3.1,
 - oslanjajući se na mrežu istovremeno sa odigravanjem lopte, D11(19)
 - stvarajući prednost u odnosu na protivnika, dodirivanjem mreže,
 - akcijom koja onemogućava protivnikov pokušaj odigravanja loptom.

12. SERVIS

Servis je akcija kojom desni igrač zadnje linije, koji se nalazi u zoni za serviranje, ubacuje loptu u igru. 1.4.2, 8.1, 12.4.1

12.1 PRVI SERVIS U SETU

12.1.1 Prvi servis u prvom setu, kao i u odlučujućem (petom) setu, izvodi ekipa određena žrebom. 6.3.2, 7.1

12.1.2 Ostali setovi počinju servisom ekipe koja nije prva servirala u prethodnom setu.

12.2 REDOSLED SERVIRANJA

12.2.1 Igrači moraju slediti redosled serviranja upisan na listiću za postavu. 7.3.1, 7.3.2

12.2.2 Posle prvog servisa u setu, koji će igrač servirati, određuje se na sledeći način: 12.1

12.2.2.1 kada ekipa koja servira pobjedi u nadigravanju, igrač (ili njegova zamena), koji je prethodno servirao, servira ponovo; 6.1.3, 15.5

12.2.2.2 kada ekipa koja je primala servis pobjedi u nadigravanju, stiče pravo da servira i rotira se pre servisa. Serviraće igrač koji se pomera sa prednje desne pozicije na zadnju desnu poziciju. 6.1.3, 7.6.2

12.3 ODOBRENJE SERVISA

Prvi sudija odobrava servis, pošto je proverio da su obe ekipe spremne za igru i da je lopta u posedu servera. 12, D11(1)

12.4 IZVOĐENJE SERVISA

D11(10)

12.4.1 Lopta mora biti udarena jednom šakom, ili bilo kojim drugim delom ruke, pošto je izbačena ili ispuštena iz ruke (ruku).

12.4.2 Samo je jednom dozvoljeno izbaciti ili ispustiti loptu. Driblanje ili prebacivanje lopte iz ruke u ruku je dozvoljeno.

12.4.3 U trenutku servisnog udarca, ili odraza prilikom skok servisa, server ne sme dodirivati teren (uključujući osnovnu liniju) niti pod izvan zone za serviranje. 1.4.2, 27.2.1.4, D11(22), D12(4)

Posle udarca, server može kročiti/doskočiti izvan zone za serviranje ili u teren.

12.4.4 Server mora udariti loptu u roku od 8 sekundi pošto je prvi sudija zviždukom dao znak za servis. 12.3, D11(11)

12.4.5 Servis izveden pre sudijskog zvižduka se poništava i ponavlja. 12.3

12.5 ZAKLON

D6, D11(12)

12.5.1 Igrači ekipe koja servira ne smeju sprečavati protivničke igrače, pojedinačnim ili grupnim zaklanjanjem („maskom“), da vide servera i putanju lopte. 12.5.2

12.5.2 Igrač ili grupa igrača ekipe koja servira čini zaklon ako mašu rukama, skaču ili se kreću levo-desno za vreme izvođenja servisa, ili ako stoje grupisani da bi prikriili servera i putanju lopte. 12.4, D6

12.6 GREŠKE ZA VREME SERVIRANJA**12.6.1 Greške serviranja**

Greške koje dovode do promene servisa, čak i ako je protivnik u pogrešnoj poziciji, su one kada server: 12.2.2.2,
12.7.1

12.6.1.1 narušava redosled serviranja; 12.2

12.6.1.2 ne izvodi servis pravilno. 12.4

12.6.2 Greške posle servisnog udarca

Pošto je lopta pravilno udarena, servis postaje pogrešan (osim ako je igrač u pogrešnoj poziciji) ako lopta: 12.4,
12.7.2

12.6.2.1 dodirne igrača ekipe koja servira, ili ne pređe vertikalnu ravan mreže potpuno unutar prostora za prelaz lopte; 8.4.4,
8.4.5,
10.1.1,
D11(19)

12.6.2.2 ode „u aut“; 8.4,
D11(15)

12.6.2.3 prelazi preko zaklona. 12.5,
D11(12)

12.7 GREŠKE SERVIRANJA I POZICIONE GREŠKE

12.7.1 Ako server čini grešku u trenutku servisnog udarca (nepravilno izvođenje, pogrešan redosled serviranja itd.), a protivnik je u pogrešnoj poziciji, sankcioniše se greška serviranja. 7.5.1,
7.5.2,
12.6.1

12.7.2 Naprotiv, ako je izvođenje servisa bilo pravilno, a servis kasnije postaje pogrešan (ode u aut, prelazi preko zaklona itd.), prvo je učinjena poziciona greška i ona se sankcioniše. 7.5.3,
12.6.2

13. UDARAC U NAPADU

13.1	KARAKTERISTIKE UDARCA U NAPADU	12, 14.1.1
13.1.1	Udarcima u napadu se smatraju sve akcije kojima se lopta upućuje ka protivniku, sa izuzetkom servisa i bloka.	
13.1.2	Za vreme udarca u napadu, „kuvanje“ je dozvoljeno ako je kontakt čist i ako lopta nije zadržana ili bačena.	9.2.2
13.1.3	Udarac u napadu je izveden u trenutku kada lopta potpuno pređe vertikalnu ravan mreže, ili je dodirne protivnik.	
13.2	OGRANIČENJA ZA UDARAC U NAPADU	
13.2.1	Igrač prednje linije može izvesti udarac u napadu na bilo kojoj visini, pod uslovom da je kontakt sa loptom ostvaren u sopstvenom prostoru za igru (osim u slučaju iz Pravila 13.2.4 i 13.3.6).	7.4.1.1
13.2.2	Igrač zadnje linije može izvesti udarac u napadu na bilo kojoj visini iza prednje zone, ali:	1.4.1, 7.4.1.2, 19.3.1.2, D8
13.2.2.1	prilikom odraza, igračevo stopalo (stopala) ne sme dodirivati niti prelaziti liniju napada;	1.3.4
13.2.2.2	posle udarca, igrač može doskočiti u prednju zonu.	1.4.1
13.2.3	Igrač zadnje linije može izvesti udarac u napadu i iz prednje zone ako je, u trenutku kontakta, deo lopte niži od vrha mreže.	1.4.1, 7.4.1.2, D8
13.2.4	Nijednom igraču nije dozvoljeno da izvede udarac u napadu na protivnikov servis kada je lopta u prednjoj zoni i u celosti iznad gornje ivice mreže.	1.4.1
13.3	GREŠKE UDARCA U NAPADU	
13.3.1	Igrač odigrava loptu unutar protivničkog prostora za igru.	13.2.1, D11(20)
13.3.2	Igrač pošalje loptu „u aut“.	8.4, D11(15)
13.3.3	Igrač zadnje linije izvede udarac u napadu iz prednje zone, ako je, u trenutku udarca, lopta u celosti bila iznad gornje ivice mreže.	1.4.1, 7.4.1.2, 13.2.3, D11(21)
13.3.4	Igrač izvede udarac u napadu na protivnikov servis, kada je lopta u prednjoj zoni i u celosti iznad gornje ivice mreže.	1.4.1, 13.2.4, D11(21)
13.3.5	Libero izvede udarac u napadu, ako je, u trenutku udarca, lopta u celosti bila iznad gornje ivice mreže.	19.3.1.2, 23.3.2.3d, D11(21)
13.3.6	Igrač izvede udarac u napadu kada je lopta u celosti iznad gornje ivice mreže, a loptu je podigao Libero prstima, iz svoje prednje zone.	1.4.1, 19.3.1.4, 23.3.2.3e, D11(21)

14. BLOK**14.1 BLOKIRANJE**

14.1.1 Blokiranje je akcija igrača u blizini mreže, kojom se lopta, koja dolazi sa protivničke strane, presreće, izdizanjem iznad gornje ivice mreže, bez obzira na kojoj se visini dodirne lopta. Samo je igračima prednje linije dozvoljeno da izvedu akciju blokiranja, ali u trenutku kontakta sa loptom, deo tela mora da bude iznad gornje ivice mreže. 7.4.1.1

14.1.2 *Pokušaj blokiranja*
Pokušaj blokiranja je akcija blokiranja bez dodira lopte.

14.1.3 *Izveden blok*
Blok je izveden kada bloker dodirne loptu. D7

14.1.4 *Grupni blok*
Grupni blok čine dva ili tri igrača, koji su blizu jedan drugome, a izveden je kada lopta dodirne jednog od njih.

14.2 DODIR BLOKA

Jedan ili više igrača koji blokiraju mogu ostvariti uzastopne (brze i neprekidne) kontakte sa loptom, pod uslovom da su se kontakti dogodili za vreme jedne akcije. 9.1.1, 9.2.3

14.3 BLOKIRANJE U PROTIVNIČKOM PROSTORU

Prilikom blokiranja, igrači mogu postaviti svoje šake i ruke preko mreže, pod uslovom da to ne ometa protivnikovu igru. Nije dozvoljeno dodirnuti loptu preko mreže sve dok protivnik ne izvede udarac u napadu. 13.1.1

14.4 BLOK I ODIGRAVANJE EKIPE

14.4.1 Dodir bloka se ne računa u odigravanja ekipe. Posle dodira bloka, ekipa ima pravo na još tri odigravanja da bi vratila loptu. 9.1, 14.4.2

14.4.2 Prvo odigravanje posle bloka može da izvede bilo koji igrač, uključujući onoga koji je dodirnuo loptu u bloku. 14.4.1

14.5 BLOKIRANJE SERVISA

Zabranjeno je blokirati protivnikov servis.

12,
D11(12)

14.6 GREŠKE BLOKIRANJA

D11(20)

14.6.1 Bloker dodiruje loptu u protivničkom prostoru, pre ili istovremeno sa protivnikovim udarcem u napadu. 14.3

14.6.2 Igrač zadnje linije, ili Libero, izvede akciju blokiranja, ili učestvuje u izvedenom grupnom blokiranju. 14.1, 14.5, 19.3.1.3,

14.6.3 Blokiranje protivnikovog servisa. 14.5, D11(12)

14.6.4 Lopta od bloka odlazi „u aut“. 8.4

14.6.5 Blokiranje lopte u protivničkom prostoru izvan antene.

14.6.6 Libero pokušava individualni ili grupni blok. 14.1.1, 19.3.1.3

POGLAVLJE 5 PREKIDI, ODUGOVLAČENJA I PAUZE

PRAVILO

VIDI PRAVILO

15.	PREKIDI IGRE	
	Prekid igre je vreme između okončanog nadigravanja i zvižduka prvog sudije za sledeći servis.	6.1.3, 8.1, 8.2, 15.4, 15.5, 24.2.6
	Jedini pravilni prekidi igre su TAJM-AUTI i ZAMENE IGRAČA.	
15.1	BROJ PRAVILNIH PREKIDA IGRE	
	Svaka ekipa ima pravo da zatraži najviše dva tajm-auta i šest zamena igrača, po setu.	6.2, 15.4, 15.5
15.2	REDOSLED PRAVILNIH PREKIDA IGRE	
15.2.1	Zahtev za jedan ili dva tajm-auta i jedan zahtev za zamenu igrača, od strane obe ekipe, mogu da slede jedan za drugim, bez potrebe da se igra nastavi.	15.4, 15.5
15.2.2	Međutim, za vreme istog prekida igre, ekipa nema pravo da uzastopno ponavlja zahtev za zamenu igrača. Dva ili više igrača mogu biti zamenjeni za vreme istog prekida igre.	15.5, 15.6.1
15.2.3	Mora da postoji okončano nadigravanje između dva odvojena zahteva za zamenu igrača od strane iste ekipe.	6.1.3, 15.5
15.3	ZAHTEV ZA PRAVILNE PREKIDE IGRE	
15.3.1	Pravilne prekide igre može zahtevati isključivo trener, ili, u odsustvu trenera, kapiten u igri, i samo oni.	5.1.2, 5.2, 5.3.2, 15.
15.3.2	Zamena pre početka seta je dozvoljena i upisuje se kao pravilna zamena za taj set.	7.3.4
15.4	TAJM-AUTI I TEHNIČKI TAJM-AUTI	
15.4.1	Zahtev za tajm-aut mora biti upućen pokazivanjem odgovarajućeg znaka rukom, kada je lopta van igre i pre zvižduka za servis. Svi zahtevani tajm-auti traju 30 sekundi.	6.1.3, 8.2, 12.3, D11(4)
	Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, obavezno je koristiti sirenu, a zatim znak rukom, za zahtevanje tajm-auta.	D11(4)
15.4.2	Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, u prva četiri seta automatski se primenjuju dva dodatna „tehnička tajm-auta“, u trajanju od 60 sekundi, kada ekipa koja vodi osvoji 8. i 16. poen.	26.2.2.3
15.4.3	U odlučujućem (petom) setu, nema „tehničkih tajm-auta“; samo dva tajm-auta, u trajanju od 30 sekundi, mogu biti zahtevana od strane svake ekipe.	15.1
15.4.4	Za vreme svakog tajm-auta, igrači koji su u igri moraju otići u slobodnu zonu, u blizinu svoje klupe za rezervne igrače.	D1a
15.5	ZAMENA IGRAČA	
15.5.1	Zamena igrača je čin kojim igrač, ali ne i Libero, ili igrač umesto koga je Libero u igri, posle upisivanja u zapisnik, ulazi u igru, na poziciju drugog igrača, koji, u tom trenutku, mora da napusti teren.	19.3.2.1, D11(5)

- 15.5.2 Kada se zamena igrača izazvana povredom igrača u igri, ona mora biti praćena pokazivanjem odgovarajućeg znaka rukom od strane trenera (ili kapitena u igri). 5.1.2.3, 5.2.3.3, 8.2, 12.3, D11(5)
- 15.6 OGRANIČENJA KOD ZAMENE IGRAČA**
- 15.6.1 Igrač početne postave može napustiti igru pa se potom vratiti, ali samo jednom u setu i to na svoju prethodnu poziciju u postavi. 7.3.1
- 15.6.2 Igrač-zamena može ući u igru na mesto igrača početne postave, ali samo jednom u setu i može biti zamenjen samo istim igračem početne postave. 7.3.1
- 15.7 IZUZETNA ZAMENA**
- Igrač (osim Libera) koji ne može da nastavi igru, zbog povrede ili bolesti, treba da bude zamenjen pravilnom zamenom. Ako to nije moguće, ekipa ima pravo na IZUZETNU zamenu, bez obzira na ograničenja iz Pravila 15.6. 15.6, 19.4.3
- Izuzetna zamena znači da bilo koji igrač, koji nije na terenu u trenutku povrede, osim Libera i igrača umesto kojeg je Libero u igri, može zameniti povređenog igrača. Ovako zamenjeni povređeni igrač se ne može vratiti u igru na toj utakmici.
- Izuzetna zamena se ni u kom slučaju ne može računati u pravilne zamene, ali treba je uključiti u ukupan broj zamena za set ili utakmicu u zapisniku.
- 15.8 ZAMENA ISKLJUČENOG ILI ODSTRANJENOG IGRAČA**
- ISKLJUČENI ili ODSTRANJENI igrač mora odmah biti pravilno zamenjen. Ako to nije moguće, ekipa se proglašava NEKOMPLETNOM. 6.4.3, 7.3.1, 15.6, 21.3.2, 21.3.3, D11(5)
- 15.9 NEPRAVILNA ZAMENA**
- 15.9.1 Zamena je nepravilna ako prevazilazi ograničenja iz Pravila 15.6 (osim u slučaju iz Pravila 15.7), ili kada uključuje igrača koji nije upisan u zapisnik.
- 15.9.2 Kada ekipa izvrši nepravilnu zamenu, a igra se nastavi, postupak je sledeći: 8.1, 15.6
- 15.9.2.1 ekipa se kažnjava poenom i servisom za protivnika; 6.1.3
- 15.9.2.2 zamena se ispravlja;
- 15.9.2.3 poeni ekipe koja je učinila grešku, osvojeni posle učinjene greške, se poništavaju; protivnikovi poeni ostaju važeći.
- 15.10 POSTUPAK ZAMENA**
- 15.10.1 Zamena igrača se mora izvesti u zoni za zamenu. 1.4.3, D1b
- 15.10.2 Zamena traje samo onoliko vremena koliko je potrebno za upisivanje u zapisnik i ulazak, odnosno izlazak, igrača. 15.10, 24.2.6, 25.2.2.3
- 15.10.3.a Zahtev za zamenu stupa na snagu u trenutku ulaska igrača-zamene, koji je/su spreman/ni za igru, u zonu za zamenu, za vreme prekida igre. Trener ne mora da pokaže znak rukom za zamenu igrača, osim ukoliko to nije zamena zbog povrede ili pre početka seta.
- 15.10.3.b Ako to nije slučaj, zamena se neće odobriti i ekipa se sankcioniše za odugovlačenje. 16.2, D9

15.10.3.c Zahtev za zamenu odobrava i objavljuje zapisničar, ili drugi sudija, koristeći sirenu, 24.2.6 odnosno pištaljku. Drugi sudija odobrava zamenu.

Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, prilikom zamene se koriste tablice sa brojevima.

15.10.4 Ako ekipa namerava da istovremeno izvrši više od jedne zamene, svi igrači-zamene moraju ući u zonu za zamenu u isto vreme, kako bi bili obuhvaćeni istim zahtevom. U tom slučaju, zamene moraju biti izvedene sukcesivno, jedan po jedan par igrača. Ukoliko je jedna od njih nepravilna, pravilne se dozvoljavaju, a nepravilna se odbija i predmet je sankcije za odugovlačenje. 1.4.3, 15.2.2

15.11 NEOSNOVANI ZAHTEVI

- 15.11.1 Neosnovano je zahtevati bilo kakav pravilan prekid igre: 15.
- 15.11.1.1 za vreme nadigravanja, u trenutku, ili posle zvižduka za servis; 12.3
- 15.11.1.2 od strane neovlašćenog člana ekipe; 5.1.2.3, 5.2.3.3
- 15.11.1.3 za drugu zamenu igrača od strane iste ekipe za vreme istog prekida, osim u slučaju povrede/bolesti igrača u igri; 15.2.2, 15.2.3, 16.1, 25.2.2.6
- 15.11.1.4 posle iskorišćenog dozvoljenog broja tajm-auta i zamena igrača. 15.1
- 15.11.2 Prvi neosnovani zahtev ekipe na utakmici, koji ne utiče na igru niti je odugovlači, biće odbijen bez ikakvih posledica, ali mora biti upisan u zapisnik. 16.1, 25.2.2.6
- 15.11.3 Bilo koji ponovljeni neosnovani zahtev na utakmici, od strane iste ekipe, predstavlja odugovlačenje. 16.1.4

16. ODUGOVLAČENJE IGRE**16.1 VRSTE ODUGOVLAČENJA**

Nepravilna akcija ekipe, kojom se odlaže nastavak igre, je odugovlačenje i podrazumeva, između ostalog:

16.1.1	odugovlačenje pravilnih prekida igre;	15.10.2
16.1.2	produžavanje prekida, pošto je dat znak za nastavak igre;	15.
16.1.3	traženje nepravilne zamene;	15.9
16.1.4	ponavljanje neosnovanog zahteva;	15.11.3
16.1.5	odugovlačenje igre od strane člana ekipe.	

16.2 SANKCIJE ZA ODUGOVLAČENJE

D9

16.2.1	„Opomena za odugovlačenje“ i „kazna za odugovlačenje“ su sankcije za ekipu.	
16.2.1.1	Sankcije za odugovlačenje važe za celu utakmicu.	6.3
16.2.1.2	Sve sankcije za odugovlačenje se upisuju u zapisnik.	25.2.2.6
16.2.2	Prvo odugovlačenje na utakmici, od strane bilo kog člana ekipe, se sankcioniše „OPOMENOM ZA ODUGOVLAČENJE“.	4.1.1,
D11(25)
16.2.3	Drugo i sva sledeća odugovlačenja, bilo koje vrste, od strane bilo kog člana iste ekipe, na istoj utakmici, predstavljaju grešku i sankcionišu se „KAZNOM ZA ODUGOVLAČENJE“: poen i servis za protivnika.	6.1.3,
D11(25)
16.2.4	Sankcije za odugovlačenje, dodeljene pre ili između setova, primenjuju se u narednom setu.	18.1

17.	IZUZETNI PREKIDI IGRE	
17.1	POVREDA/BOLEST	8.1
17.1.1	Ako se dogodi ozbiljna nezgoda (povreda, nesrećni slučaj), dok je lopta u igri, sudija mora odmah da zaustavi igru i dozvoli medicinskom osoblju da uđe u teren.	
	Nadigravanje se zatim ponavlja.	6.1.3
17.1.2	Ako igrač zbog povrede/bolesti ne može biti zamenjen ni pravilno ni izuzetno, igraču se dozvoljava tri minuta za oporavak, ali ne više od jednom za istog igrača na utakmici.	15.6, 15.7, 24.2.8
	Ako se igrač ne oporavi, njegova ekipa se proglašava nekompletnom.	6.4.3, 7.3.1
17.2	SPOLJNO OMETANJE	
	Ako, za vreme igre, dođe do bilo kakvog ometanja spolja, igra se prekida i nadigravanje se ponavlja.	6.1.3, D11(23)
17.3	PRODUŽENI PREKIDI	
17.3.1	Ako nepredviđene okolnosti prekinu utakmicu, prvi sudija, organizator i Kontrolni komitet (ako postoji) će odlučiti o merama koje će se preduzeti da bi se ponovo uspostavili normalni uslovi za igru.	23.2.3
17.3.2	Ako se dogode jedan ili više prekida, koji ukupno ne prelaze 4 sata:	17.3.1
17.3.2.1	ako se utakmica nastavlja na istom terenu, prekinuti set se normalno nastavlja, sa istim rezultatom, igračima (sa izuzetkom onih koji su isključeni ili odstranjeni) i njihovim pozicijama. Rezultati već odigranih setova ostaju na snazi;	1, 7.3
17.3.2.2	ako se utakmica nastavlja na drugom terenu, prekinuti set se poništava i ponavlja, sa istim članovima ekipe i istim početnim postavama (sa izuzetkom isključenih ili odstranjenih igrača), a sve upisane sankcije se zadržavaju. Rezultati već odigranih setova ostaju na snazi.	7.3, 21.4.1, D9
17.3.3	Ako se dogodi jedan ili više prekida, koji ukupno traju duže od 4 sata, cela utakmica se ponavlja.	

18. PAUZE I PROMENA POLJA**18.1 PAUZE**

Pauza je vreme između setova. Sve pauze traju po tri minuta.

4.2.4

Za vreme tog perioda, obavlja se promena polja i u zapisnik se upisuju početne postavbe ekipa.

7.3.2, 18.2,
25.2.1.2

Pauza između drugog i trećeg seta se može produžiti do 10 minuta, od strane nadležnog organa, a na zahtev organizatora.

18.2 PROMENA POLJA

D11(3)

18.2.1 Posle svakog seta, sa izuzetkom odlučujućeg, ekipe menjaju polja.

7.1

18.2.2 U odlučujućem setu, čim ekipa koja vodi osvoji 8. poen, ekipe, bez odugovlačenja, menjaju polja, a pozicije igrača ostaju iste.

6.3.2,
7.4.1,
25.2.2.5

Ako promena polja nije učinjena u trenutku kada je ekipa koja vodi osvojila 8. poen, obaviće se čim se greška uoči. Posle promene polja, rezultat ostaje isti.

POGLAVLJE 6 LIBERO

PRAVILO	VIDI PRAVILO
19. LIBERO	
19.1 ODREĐIVANJE LIBERA	5.
19.1.1 Svaka ekipa ima pravo da, sa spiska igrača u zapisniku, odredi do dva specijalizovana odbrambena igrača: Libero-igrača.	4.1.1
19.1.2 Svi Libero-igrači moraju biti pre utakmice upisani u zapisnik, u posebne rubrike predviđene za to.	5.2.2, 25.2.1.1, 26.2.1.1
19.1.3 Libero koji je na terenu je aktivni Libero. Ukoliko postoji još jedan Libero, on/ona je drugi Libero ekipe. Samo jedan Libero može biti na terenu u svakom trenutku.	
19.2 OPREMA	4.3
Libero-igrač(i) moraju nositi uniformu (ILI PRSLUK ZA NOVOODREĐENOG Libera), na kojoj preovlađuje boja različita od svih boja na uniformi ostatka ekipe. Uniforma mora biti kontrastne boje u odnosu na boju uniformi ostatka ekipe. Uniforme Libero igrača moraju biti numerisane kao kod ostatka ekipe. Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, novoodređeni Libero bi trebalo, ukoliko je moguće, da obuče dres istog stila i iste boje kao originalni Libero, ali zadržava svoj broj.	
19.3 AKCIJE U KOJIMA UČESTVUJE LIBERO	
19.3.1 Akcije u igri	
19.3.1.1 Liberu je dozvoljeno da uđe u igru na mesto bilo kog igrača zadnje linije.	7.4.1.2,
19.3.1.2 Libero ima ograničenje da igra kao igrač zadnje linije i nije mu/joj dozvoljeno da izvede udarac u napadu (ni iz terena ni iz slobodne zone) ako je, u trenutku kontakta, lopta u celosti iznad gornje ivice mreže.	13.2.2, 13.2.3, 13.3.5
19.3.1.3 Libero ne sme da servira, blokira, ili pokuša da blokira.	12.4.1, 14.6.2, 14.6.6, D11(12)
19.3.1.4 Igrač ne sme izvesti udarac u napadu ako je lopta u celosti iznad gornje ivice mreže, a loptu je Libero podigao prstima, iz svoje prednje zone. Ako Libero učini takvu akciju izvan svoje prednje zone udarac u napadu se može slobodno izvesti.	1.4.1, 13.3.6, 23.3.2.3d, e, D1b
19.3.2 Promene igrača sa Liberom	
19.3.2.1 Promene igrača sa Liberom se ne računaju u zamene. Njihov broj je neograničen, ali između dve promene igrača sa Liberom mora biti okončano nadigravanje (osim kada kazna prouzrokuje rotaciju ekipe i pomeranje Libera u poziciju 4, ili kada aktivni Libero postane nesposoban da nastavi igru, a to prouzrokuje da nadigravanje ne bude okončano).	6.1.3, 15.5

- 19.3.2.2 Igrač na čije mesto je ušao Libero može se vratiti u igru umesto jednog ili drugog Libera. Aktivnog Libera može promeniti samo igrač umesto koga je Libero ušao, ili drugi Libero.
- 19.3.2.3 Na početku svakog seta, Libero ne može ući u teren dok drugi sudija ne proverí postavu i ne odobri promenu igrača početne postave sa Liberom. 7.3.2, 12.1
- 19.3.2.4 Ostale promene igrača sa Liberom mogu se obaviti samo dok je lopta van igre i pre zvižduka za servis. 8.2, 12.3
- 19.3.2.5 Promena igrača sa Liberom izvedena posle zvižduka za servis, a pre servisnog udarca, neće biti odbijena; međutim, na kraju nadigravanja, sudija mora obavestiti kapitena u igri da to nije dozvoljen postupak i da će njegovo ponavljanje biti predmet sankcija za odugovlačenje. 12.3, 12.4, D9
- 19.3.2.6 Svako sledeće kašnjenje promene igrača sa Liberom rezultiraće momentalnim prekidom igre i primenom odgovarajuće sankcije za odugovlačenje. U zavisnosti od ishoda sankcije za odugovlačenje, biće određena ekipa koja će sledeća servirati. 16.2, D9
- 19.3.2.7 Libero i igrač sa kojim Libero vrši promenu, mogu ući ili izaći sa terena samo kroz „Zonu za promenu Libera“. 1.4.4, D1b
- 19.3.2.8 Promene igrača sa Liberom se moraju upisati u list za kontrolu Libera (ukoliko se koristi), ili u elektronski zapisnik. 26.2.2.1, 26.2.2.2
- 19.3.2.9 Nepravilna promena igrača sa Liberom uključuje (između ostalog) situacije kada:
- nije okončano nadigravanje između dve promene igrača sa Liberom; 6.1.3
 - Libera menja bilo koji igrač osim drugog Libera ili onog igrača na čije mesto je Libero ušao. 15.9
- Nepravilnu promenu igrača sa Liberom bi trebalo tretirati na isti način kao nepravilnu zamenu igrača: 15.9
- ukoliko se nepravilna promena igrača sa Liberom primeti pre početka sledećeg nadigravanja, sudije bi trebalo da je isprave, a ekipa se sankcioniše za odugovlačenje. D9
- ukoliko se nepravilna promena igrača sa Liberom primeti nakon servisnog udarca, posledice su iste kao one za nepravilnu zamenu. 15.9

19.4 PONOVRNO ODREĐIVANJE LIBERA

- 19.4.1 Libero **postaje** nesposoban za igru ako je povređen, bolestan, isključen ili odstranjen. 21.3.2, 21.3.3, D9
- Libero **može biti proglašen** nesposobnim za igru iz bilo kog razloga, od strane trenera, ili, u odsustvu trenera, od strane kapitena u igri. 5.1.2.1, 5.2.1
- 19.4.2 Ekipa sa jednim Liberom:
- 19.4.2.1 U slučaju kada ekipa ima na raspolaganju samo jednog Libera, shodno Pravilu 19.4.1, ili je samo jedan Libero upisan u zapisnik, a on postane ili se proglasi nesposobnim za igru, trener (ili kapiten u igri, ukoliko trener nije prisutan) može da odredi bilo kog drugog igrača za novog Libera (sa izuzetkom igrača na čije mesto je ušao Libero), koji nije na terenu u trenutku ponovnog određivanja, do kraja utakmice. 19.4, 19.4.1

- 19.4.2.2 Ukoliko **aktivni** Libero postane nesposoban za igru, može biti promenjen igračem umesto koga je ušao u igru ili **momentalnim i direktnim ulaskom na teren** novoodređenog Libera. Libero koji je predmet ponovnog određivanja nema pravo da igra do kraja utakmice.
- Ukoliko Libero nije na terenu u trenutku kada je proglašen nesposobnim za igru, takođe može biti predmet ponovnog određivanja. Libero koji je proglašen nesposobnim za igru nema pravo da igra do kraja utakmice.
- 19.4.2.3 Trener, ili kapiten u igri, ukoliko trener nije prisutan, se obraća drugom sudiji, obaveštavajući ga/je o ponovnom određivanju. 5.1.2.1, 5.2.1
- 19.4.2.4 Ako bi novoodređeni Libero postao ili bio proglašen nesposobnim da nastavi igru, buduća nova određivanja bi bila moguća. 19.4.1
- 19.4.2.5 Ukoliko trener uputi zahtev da kapiten ekipe bude određen za novog Libera, to će biti dozvoljeno, ali se, u tom slučaju, kapiten ekipe mora odreći svih liderskih prava. 5.1.2, 19.4.1
- 19.4.2.6 U slučaju ponovnog određivanja Libera, broj igrača, koji je određen za novog Libera, mora biti upisan u rubriku Primedbe u zapisniku i na list za kontrolu Libera (ili u elektronski zapisnik, ukoliko se koristi). 25.2.2.7, 26.2.2.1
- 19.4.3 Ekipe sa dva Libera
- 19.4.3.1 Ukoliko ekipa ima dva Libera upisana u zapisnik, a jedan postane nesposoban da igra, ekipa ima pravo da igra sa samo jednim Liberom. 4.1.1, 19.1.1
- Ponovno određivanje će biti dozvoljeno samo u slučaju da ni preostali Libero nije u mogućnosti da nastavi igru. 19.4
- 19.5 REZIME**
- 19.5.1 Ukoliko je Libero isključen ili odstranjen, može biti zamenjen direktno drugim Liberom ekipe. Ukoliko ekipa ima samo jednog Libera, ima pravo da izvrši ponovno određivanje Libera. 19.4, 21.3.2, 21.3.3

POGLAVLJE 7 PONAŠANJE UČESNIKA

PRAVILO

VIDI PRAVILO

20. PRAVILA PONAŠANJA

20.1 SPORTSKO PONAŠANJE

20.1.1 Učesnici moraju znati *Zvanična pravila odbojke* i pridržavati ih se.

20.1.2 Učesnici moraju prihvatati odluke sudija u sportskom duhu, bez osporavanja.

U slučaju nejasnoće, samo kapiten u igri može zatražiti razjašnjenje.

5.1.2.1

20.1.3 Učesnici se moraju uzdržavati od akcija, ili ponašanja, čiji je cilj uticaj na odluke sudija, ili prikrivanje učinjene greške sopstvene ekipe.

20.2 FER-PLEJ

20.2.1 Učesnici se moraju ponašati sa poštovanjem i učtivo, u duhu FER-PLEJA, ne samo prema sudijama, nego i prema drugim službenim licima, protivnicima, saigračima i gledaocima.

20.2.2 Za vreme utakmice, dozvoljena je komunikacija između članova ekipe.

5.2.3.4

21. NEDOZVOLJENO PONAŠANJE I SANKCIJE**21.1 MANJI PREKRŠAJI**

Manji prekršaji pravila o ponašanju nisu predmet sankcionisanja. Dužnost je prvog sudije da spreči ekipe da dođu do nivoa koji se sankcioniše. 5.1.2, 21.3

To se sprovodi na dva nivoa:

D9,
D11(6a)

Nivo 1: upućivanjem usmene opomene preko kapitena u igri;

Nivo 2: upotrebom ŽUTOG KARTONA članu ekipe. Ova opomena nije sankcija, već znak da je član ekipe (samim tim i ekipa) dostigao nivo za sankcionisanje na toj utakmici. Ova opomena nema trenutne posledice, ali se upisuje u zapisnik.

21.2 PREKRŠAJI KOJI SE SANKCIONIŠU

Nekorektno ponašanje člana ekipe prema službenim licima, protivnicima, saigračima, ili gledaocima je klasifikovano, prema ozbiljnosti prekršaja, u tri kategorije: 4.1.1

21.2.1 Neuljudno ponašanje: ponašanje protivno lepim manirima, moralnim načelima.

21.2.2 Nasilničko ponašanje: pogrdne ili uvredljive reči ili gestovi, ili bilo koji postupak koji izražava omalovažavanje.

21.2.3 Agresija: stvarni fizički napad ili agresivno ili preteće ponašanje.

21.3 SKALA SANKCIJE

D9

Prema proceni prvog sudije i u zavisnosti od ozbiljnosti prekršaja, sankcije koje će biti primenjene i upisane u zapisnik su sledeće: **kazna, isključenje i odstranjenje.** 21.2, 25.2.2.6

21.3.1 *Kazna*

D11(6b)

Prvo neuljudno ponašanje na utakmici, od strane bilo kog člana ekipe, kažnjava se **poenom i servisom za protivnika.** 4.1.1, 21.2.1

21.3.2 *Isključenje*

D11(7)

21.3.2.1 Član ekipe, koji je sankcionisan isključenjem, ne može igrati do kraja seta istog trenutka mora biti pravilno zamenjen ukoliko se nalazi na terenu i mora ostati da sedi u kaznenom prostoru, bez drugih posledica. 1.4.6, 4.1.1, 5.2.1, 5.3.2, D1a, D1b

Isključeni trener gubi pravo da interveniše u setu i mora sedeti u kaznenom prostoru. 5.2.3.3

21.3.2.2 Prvo nasilničko ponašanje, od strane člana ekipe, sankcioniše se isključenjem, bez drugih posledica. 4.1.1, 21.2.2

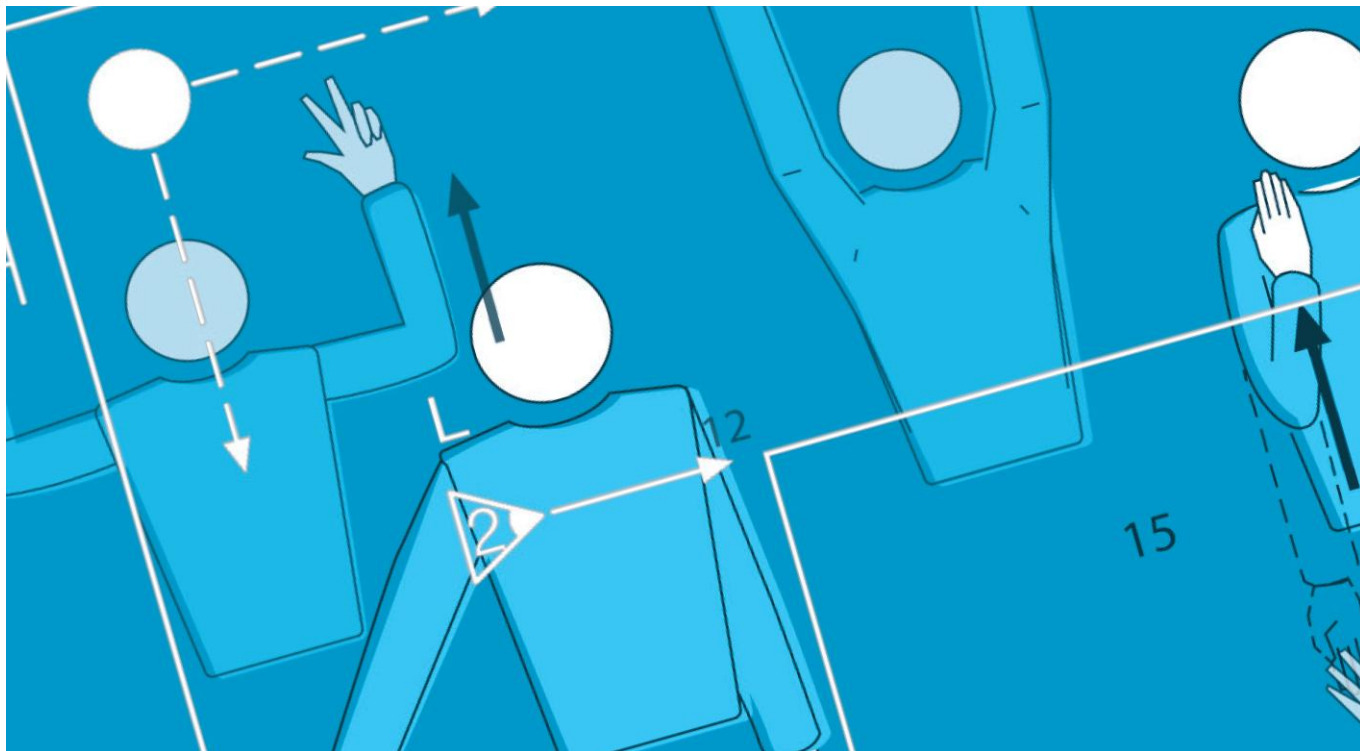
21.3.2.3 Drugo neuljudno ponašanje, na istoj utakmici, od strane istog člana ekipe, sankcioniše se isključenjem, bez drugih posledica. 4.1.1, 21.2.1

21.3.3 *Odstranjenje*

D11(8)

21.3.3.1 Član ekipe, koji je sankcionisan odstranjenjem, istog trenutka mora biti pravilno zamenjen ukoliko se nalazi na terenu i mora napustiti takmičarski kontrolni prostor, do kraja utakmice, bez drugih posledica. 4.1.1, D1a

21.3.3.2	Prvi fizički napad, čin agresije, ili pretnja agresijom, sankcioniše se odstranjenjem, bez drugih posledica.	21.2.3
21.3.3.3	Drugo nasilničko ponašanje, na istoj utakmici, od strane istog člana ekipe, sankcioniše se odstranjenjem, bez drugih posledica.	4.1.1, 21.2.2
21.3.3.4	Treće neuljudno ponašanje, na istoj utakmici, od strane istog člana ekipe, sankcioniše se odstranjenjem, bez drugih posledica.	4.1.1, 21.2.1
21.4	PRIMENA SANKCIJA ZA NEDOZVOLJENO PONAŠANJE	
21.4.1	Sve sankcije za prekršaje su individualne sankcije, ostaju na snazi tokom cele utakmice i upisuju se u zapisnik.	21.3, 25.2.2.6
21.4.2	Ponavljanje prekršaja, od strane istog člana ekipe, na istoj utakmici, se progresivno sankcioniše (član ekipe dobija težu sankciju za svaki sledeći prekršaj).	4.1.1, 21.2, 21.3, D9
21.4.3	Isključenje i odstranjenje, zbog nasilničkog, odnosno agresivnog ponašanja, ne zahteva prethodnu sankciju.	21.2, 21.3
21.5	PREKRŠAJI PRE I IZMEĐU SETOVA	
	Bilo koji prekršaj, koji se dogodi pre, ili između setova, sankcioniše se u skladu sa Pravilom 21.3 i sankcije se primenjuju u sledećem setu.	18.1, 21.2, 21.3
21.6	REZIME NEDOZVOLJENOG PONAŠANJA I KARTONA KOJI SE KORISTE	D11(6a, 6b, 7, 8)
	Opomena: nema sankcije – Nivo 1: usmena opomena Nivo 2: žuti karton	21.1
	Kazna: sankcija – crveni karton	21.3.1
	Isključenje: sankcija – žuti + crveni karton (zajedno)	21.3.2
	Odstranjenje: sankcija – žuti + crveni karton (odvojeno)	21.3.3

DEO 2 - SEKCIJA 2: SUDIJE, NJIHOVE ODGOVORNOSTI I ZVANIČNI ZNACI RUKOM

POGLAVLJE 8 SUDIJE

PRAVILO

VIDI PRAVILO

22. SUDIJSKI KOLEGIJUM I POSTUPCI

22.1 SASTAV

Sudijski kolegijum za utakmicu se sastoji od sledećih službenih lica:

- prvi sudija 23.
- drugi sudija 24.
- zapisničar 25.
- četvero (dvoje) linijskih sudija 27.

Njihov položaj je prikazan na dijagramu 10.

Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, obavezan je pomoćnik zapisničara. 26.

22.2 POSTUPCI

22.2.1 Samo prvi i drugi sudija mogu koristiti pištaljku za vreme utakmice:

22.2.1.1 prvi sudija daje znak i zviždukom odobrava izvođenje servisa, kojim počinje nadigravanje; 6.1.3, 12.3

22.2.1.2 prvi i drugi sudija označavaju kraj nadigravanja zviždukom, pod uslovom da su sigurni da je greška učinjena i da su odredili vrstu greške.

22.2.2 Oni mogu upotrebiti pištaljku i kada je lopta van igre, da bi pokazali da li odobravaju ili odbijaju zahtev ekipe. 5.1.2, 8.2

22.2.3 Odmah pošto su zviždukom označili završetak nadigravanja, sudije moraju da pokažu zvaničnim sudijskim znakom: 22.2.1.2, 28.1

22.2.3.1 Ako je grešku dosudio prvi sudija, pokazuje:

- a) ekipu koja će servirati, 12.2.2, D11(2)
- б) vrstu greške,
- в) igrača koji je pogrešio (ako je neophodno).

Drugi sudija sledi prvog sudiju ponavljajući zvanične znake rukom.

22.2.3.2 Ako je grešku dosudio drugi sudija, pokazuje:

- a) vrstu greške,
- б) igrača koji je pogrešio (ako je neophodno),
- в) ekipu koja će servirati, sledeći znak prvog sudije. 12.2.2

U ovom slučaju, prvi sudija ne pokazuje ni vrstu greške ni igrača koji je pogrešio, već samo ekipu koja će servirati. D11(2)

22.2.3.3 U slučaju greške u napadu igrača zadnje linije, ili Libera, oboje sudija pokazuju u skladu sa gore navedenim Pravilima 22.2.3.1 i 22.2.3.2. 12.2.2, 13.3.3, 13.3.5, 19.3.1.2, 23.3.2.3d, e, D11(21)

22.2.3.4 U slučaju obostrane greške, oboje sudija pokazuju, po sledećem redosledu:

- a) vrstu greške, 17.3, D11(23)
- б) igrača koji su pogrešili (ako je neophodno), 12.2.2,
- в) ekipu koja će servirati, prema tome kako pokazuje prvi sudija. D11(2)

23. PRVI SUDIJA**23.1 MESTO**

Prvi sudija obavlja svoje funkcije stojeći na sudijskoj platformi, koja se nalazi na jednom kraju mreže, nasuprot zapisničara. Nivo njegovog vidnog polja mora biti otprilike 50 sm iznad mreže. *D1a, D1b, D10*

23.2 OVLAŠĆENJA

23.2.1 Prvi sudija vodi utakmicu od početka do kraja. Njegova ovlašćenja su iznad ovlašćenja svih članova sudijskog kolegijuma i članova ekipa. *4.1.1, 6.3*

Za vreme utakmice, odluke prvog sudije su konačne. On je ovlašćen da poništi odluke drugih članova sudijskog kolegijuma ako primeti da su pogrešne

On/ona može promeniti člana sudijskog kolegijuma, koji svoje funkcije ne obavlja valjano.

23.2.2 On/ona, takođe, kontroliše rad skupljača lopti, brisača poda i brzih brisača. *3.3*

23.2.3 On/ona ima pravo da odluči o bilo kom pitanju u vezi sa igrom, uključujući i ona koja nisu uređena *Pravilima igre*.

23.2.4 On/ona neće dozvoliti bilo kakvu diskusiju u vezi sa svojim odlukama. *20.1.2*

Na zahtev kapitena u igri, prvi sudija će dati objašnjenje o primeni ili tumačenju *Pravila igre*, na osnovu kojih je doneo odluku. *5.1.2.1*

Ako se kapiten u igri ne slaže sa datim objašnjenjem i odluči da uloži protest, mora to učiniti odmah, čime zadržava pravo da podnese i upiše protest u zapisnik na kraju utakmice. Prvi sudija mora dozvoliti korišćenje ovog prava kapitenu u igri. *5.1.2.1, 5.1.3.2, 25.2.3.2*

23.2.5 Prvi sudija je odgovoran da utvrdi da li oprema i uslovi u prostoru za igru, pre i za vreme utakmice, odgovaraju propisanim. *Poglavlje 1, 23.3.1.1*

23.3 NADLEŽNOSTI

23.3.1 PRE UTAKMICE, prvi sudija:

23.3.1.1 proverava uslove u prostoru za igru, lopte i ostalu opremu; *Poglavlje 1, 23.2.5*

23.3.1.2 obavlja žreb sa kapitenima ekipa; *7.1*

23.3.1.3 nadgleda zagrevanje. *7.2*

23.3.2 ZA VREME UTAKMICE, on/ona je ovlašćen/a da:

23.3.2.1 dodeljuje opomene ekipama; *21.1*

23.3.2.2 sankcioniše nedozvoljeno ponašanje i odugovlačenja igre; *16.2, 21.2, D9, D11 (6a, 6b, 7, 8, 25)*

23.3.2.3 odlučuje o:

a) greškama servera i pozicionim greškama ekipe koja servira, uključujući zaklon;	7.5, 12.4,
12.5, 12.7.1,
D4, D6,
D11(12, 13)
b) greškama odigravanja loptom;	9.3,
D11(16,
17)
c) greškama iznad mreže i nedozvoljenom kontaktu igrača sa mrežom, prevashodno na strani ekipe koja napada;	11.3.1,
11.4.1,
11.4.4,
D11 (20)
d) greškama udarca u napadu Libera i igrača zadnje linije;	13.3.3,
13.3.5,
24.3.2.4,
D8,
D11(21)
e) izvedenom udarcu u napadu igrača loptom iznad visine mreže, koju je Libero podigao prstima, iz svoje prednje zone;	1.4.1,
13.3.6,
24.3.2.4,
D11(21)
f) prolasku lopte celim obimom kroz prostor ispod mreže;	8.4.5,
24.3.2.7,
D5a,
D11(22)
g) izvedenom bloku igrača zadnje linije, ili pokušaju bloka od strane Libera.	14.6.2,
14.6.6,
D11(12)

23.3.3 NA KRAJU UTAKMICE, proverava i potpisuje zapisnik.

24.3.3,
25.2.3.3

24. DRUGI SUDIJA**24.1 MESTO**

Drugi sudija obavlja svoje funkcije stojeći izvan terena, u blizini stuba, na suprotnoj strani terena od prvog sudije, prema kome je okrenut licem. *D1a, D1b, D10*

24.2 OVLAŠĆENJA

- 24.2.1 Drugi sudija je pomoćnik prvog sudije, ali ima i sopstveni delokrug nadležnosti. *24.3*
- Ako prvi sudija postane nesposoban da nastavi svoj posao, drugi sudija ga/je može zameniti.
- 24.2.2 On/ona može, bez zvižduka, da signalizira i one greške koje nisu u njegovom delokrugu nadležnosti, ali na tome ne sme da insistira kod prvog sudije. *24.3*
- 24.2.3 On/ona kontroliše rad zapisničara i pomoćnika zapisničara (ako je prisutan). *25.2, 26.2*
- 24.2.4 On/ona nadgleda članove ekipa na klupi za rezervne igrače i obaveštava prvog sudiju o njihovom nedozvoljenom ponašanju. *4.2.1*
- 24.2.5 On/ona nadgleda igrače u prostoru za zagrevanje. *4.2.3*
- 24.2.6 On/ona odobrava prekide, kontroliše njihovo trajanje i odbija neosnovane zahteve. *15, 15.11, 25.2.2.3*
- 24.2.7 On/ona kontroliše broj tajm-auta i zamena igrača, koji je iskoristila svaka ekipa, i o drugom tajm-autu, petoj i šestoj zameni igrača, obaveštava prvog sudiju i odgovarajućeg trenera. *15.1, 25.2.2.3*
- 24.2.8 U slučaju povrede igrača, on/ona odobrava izuzetnu zamenu, ili vreme od tri minuta za oporavak. *15.7, 17.1.2*
- 24.2.9 On/ona proverava stanje podloge, uglavnom u prednjoj zoni. Takođe, za vreme utakmice, proverava da li lopte i dalje ispunjavaju propisane uslove. *1.2.1, 3.*
- 24.2.10 On/ona nadgleda članove ekipa u kaznenim prostorima i obaveštava prvog sudiju o nedozvoljenom ponašanju. *1.4.6, 21.3.2*

Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, ovlašćenja iz 24.2.5 i 24.2.10 obavlja rezervni sudija.

24.3 NADLEŽNOSTI

- 24.3.1 Na početku svakog seta, kod promene polja u odlučujućem setu i kad god je potrebno, drugi sudija proverava da li stvarne pozicije igrača na terenu odgovaraju onima na listiću za početnu postavu. *5.2.3.1, 7.3.2, 7.3.5, 18.2.2*

24.3.2	ZA VREME UTAKMICE, ona/ona odlučuje, zviždukom dosuđuje i pokazuje:	
24.3.2.1	prelaz u protivničko polje i prostor ispod mreže;	1.3.3, 11.2, D5a, D11(22)
24.3.2.2	pozicione greške ekipe koja prima servis;	7.5, D4, D11(13)
24.3.2.3	nedozvoljen kontakt igrača sa mrežom prevashodno na strani ekipe koja blokira, ili sa antenom, na svojoj strani terena;	11.3.1
24.3.2.4	izvedeni blok igrača zadnje linije, ili pokušaj bloka od strane Libera; greške u napadu igrača zadnje linije ili Libera;	13.3.3, 14.6.2, 14.6.6, 23.3.2.3d, 23.3.2.3e, 23.3.2.3g, D11(12, 21)
24.3.2.5	kontakt lopte sa spoljnim predmetom;	8.4.2, 8.4.3, D11(15)
24.3.2.6	kontakt lopte sa podom, kada prvi sudija nije u poziciji da vidi kontakt;	8.3
24.3.2.7	ako lopta, koja je upućena u protivnički teren, prelazi mrežu potpuno ili delimično izvan prostora za prelaz lopte, ili ako dodiruje antenu, na svojoj strani terena.	8.4.3, 8.4.4, D5a, D11(15)
24.3.3	NA KRAJU UTAKMICE, proverava i potpisuje zapisnik.	23.3.3, 25.2.3.3

25. ZAPISNIČAR**25.1 MESTO**

Zapisničar obavlja svoje funkcije sedeći za zapisničkim stolom, na suprotnoj strani terena od prvog sudije i njemu okrenut licem. D1a, D1b,
D10

25.2 NADLEŽNOSTI

Vodi zapisnik u skladu sa *Pravilima igre*, sarađujući sa drugim sudijom.

Koristi sirenu, ili drugu zvučnu napravu, da bi objavio nepravilnosti, ili ukazao na njih sudijama, na osnovu svojih nadležnosti.

25.2.1 PRE UTAKMICE I SETA, zapisničar:

25.2.1.1 upisuje podatke o utakmici i ekipama, uključujući prezimena i brojeve Libero igrača, na osnovu važeće procedure, i prikuplja potpise kapitena i trenera; 4.1, 5.1.1,
5.2.2,
7.3.2,
19.1.2,
19.4.2

25.2.1.2 upisuje početnu postavu obe ekipe sa listića za postavu. 5.2.3.1,
7.3.2
Ako listiće ne primi na vreme, o tome odmah obaveštava drugog sudiju. 5.2.3.1

25.2.2 ZA VREME UTAKMICE, zapisničar:

25.2.2.1 upisuje osvojene poene; 6.1

25.2.2.2 kontroliše redosled serviranja obe ekipe i signalizira sudijama svaku grešku, odmah nakon izvođenja servisa; 12.2

25.2.2.3 ima ovlašćenje da odobri i objavi zahteve za zamene igrača, koristeći sirenu, i kontrolišući njihov broj; upisuje zamene i tajm-aute, obaveštavajući drugog sudiju o tome; 15.1,
15.4.1,
15.10.3c,
24.2.6,
24.2.7

25.2.2.4 obaveštava sudije o zahtevu za pravilan prekid igre, koji nije u skladu sa pravilima; 15.11

25.2.2.5 objavljuje sudijama kraj setova i osvajanje 8. poena u odlučujućem setu; 6.2, 15.4.1,
18.2.2

25.2.2.6 upisuje opomene za nesportsko ponašanje, sankcije i neosnovane zahteve; 15.11.3,
16.2, 21.3

25.2.2.7 upisuje i ostale događaje, po instrukciji drugog sudije, kao što su izuzetne zamene, vreme za oporavak povređenog igrača, produžene prekide, spoljašnje ometanje, ponovno određivanje i drugo; 15.7,
17.1.2,
17.2, 17.3

25.2.2.8 kontroliše pauzu između setova. 18.1

25.2.3 NA KRAJU UTAKMICE, zapisničar:

25.2.3.1 upisuje konačan rezultat; 6.3

25.2.3.2 u slučaju protesta, a uz prethodnu dozvolu prvog sudije, upisuje, ili dozvoljava kapitenu ekipe, odnosno kapiten u igri, da upiše u zapisnik izjavu o situaciji zbog koje protestuje; 5.1.2.1,
5.1.3.2,
23.2.4

25.2.3.3 nakon što i sam potpiše zapisnik, prikuplja potpise kapitena ekipa, a zatim i sudija. 5.1.3.1,
23.3.3,
24.3.3

26. POMOĆNIK ZAPISNIČARA**26.1 MESTO**

Pomoćnik zapisničara obavlja svoje funkcije sedeći pored zapisničara, za zapisničkim stolom. 22.1, D1a, D1b, D10

26.2 NADLEŽNOSTI

19.3

Pomoćnik zapisničara upisuje promene u kojima učestvuje Libero.

Pomaže u administrativnim dužnostima zapisničaru.

Ako zapisničar postane nesposoban da obavlja svoj posao, zameniće ga pomoćnik zapisničara.

26.2.1 PRE UTAKMICE I SETA, pomoćnik zapisničara:

26.2.1.1 priprema list za kontrolu Libera;

26.2.1.2 priprema rezervni zapisnik.

26.2.2 ZA VREME UTAKMICE, pomoćnik zapisničara:

26.2.2.1 upisuje sve detalje u vezi za ulaskom/izlaskom Libera i njegovim ponovnim određivanjem; 19.3.1.1, 19.4

26.2.2.2 obaveštava sudije o bilo kakvoj grešci u vezi sa ulaskom/izlaskom Libera, koristeći sirenu; 19.3.2

26.2.2.3 započinje i završava merenje tehničkog tajm-auta; 15.4.1

26.2.2.4 okreće brojeve na ručnom semaforu, koji se nalazi na zapisničkom stolu;

26.2.2.5 proverava tačnost podataka na elektronskom semaforu; 25.2.2.1

26.2.2.6 ako je neophodno, ažurira rezervni zapisnik i daje ga zapisničaru. 25.2.1.1

26.2.3 NA KRAJU UTAKMICE, pomoćnik zapisničara:

26.2.3.1 potpisuje list za kontrolu Libera i predaje ga na proveru;

26.2.3.2 potpisuje zapisnik.

Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja na kojima se koristi elektronski zapisnik, pomoćnik zapisničara saraduje sa zapisničarom u objavljivanju zamena i uočila promena igrača sa Liberom.

27. LINIJSKE SUDIJE**27.1 MESTO**

Ako je prisutno samo dvoje linijskih sudija, oni stoje kod uglova terena, najbližim desnoj ruci svakog sudije, dijagonalno na 1 do 2 m od ugla. *D1a, D1b, D10*

Svako od njih kontroliše dve linije, osnovnu i bočnu, na svojoj strani terena.

Na FIVB, svetskim i zvaničnim takmičenjima, obavezno je prisustvo četvero linijskih sudija.

Oni stoje u slobodnoj zoni, na 1 do 3 m od svakog ugla terena, u zamišljenom produžetku linija koje kontrolišu. *D10*

27.2 NADLEŽNOSTI

- 27.2.1 Linijske sudije obavljaju svoje funkcije koristeći zastavice (40x40 sm) pokazujući: *D12*
- 27.2.1.1 lopta „unutra“ ili „aut“, kad god lopta padne blizu njihovih linija; *8.3, 8.4, D12(1), D12(2)*
- 27.2.1.2 dodir „aut“ lopti od strane ekipe koja prima loptu; *8.4, D12(3)*
- 27.2.1.3 kada lopta dodirne antenu, kada servirana lopta ili treće odigravanje ekipe prelazi mrežu van prostora za prelaz lopte itd; *8.4.3, 8.4.4, 10.1.1, D5b, D12(4)*
- 27.2.1.4 ako bilo koji igrač (izuzev servera) stoji van svog polja, u trenutku servisnog udarca; *7.4, 12.4.3, D12(4)*
- 27.2.1.5 grešku prestupa osnovne linije igrača koji servira; *12.4.3*
- 27.2.1.6 bilo koji kontakt igrača sa gornjih 80 cm antene, na svojoj strani terena, za vreme akcije igranja loptom, ili za vreme ometanja igre; *11.3.1, 11.4.4, D3, D12(4)*
- 27.2.1.7 prelazak lopte preko mreže u protivničko polje, van prostora za prelaz lopte, ili dodir sa antenom na svojoj strani terena. *10.1.1, D5a, D12(4)*
- 27.2.2 Na zahtev prvog sudije, linijski sudija mora ponoviti svoj znak.

28. ZVANIČNI ZNACI**28.1 SUDIJSKI ZNACI RUKOM**

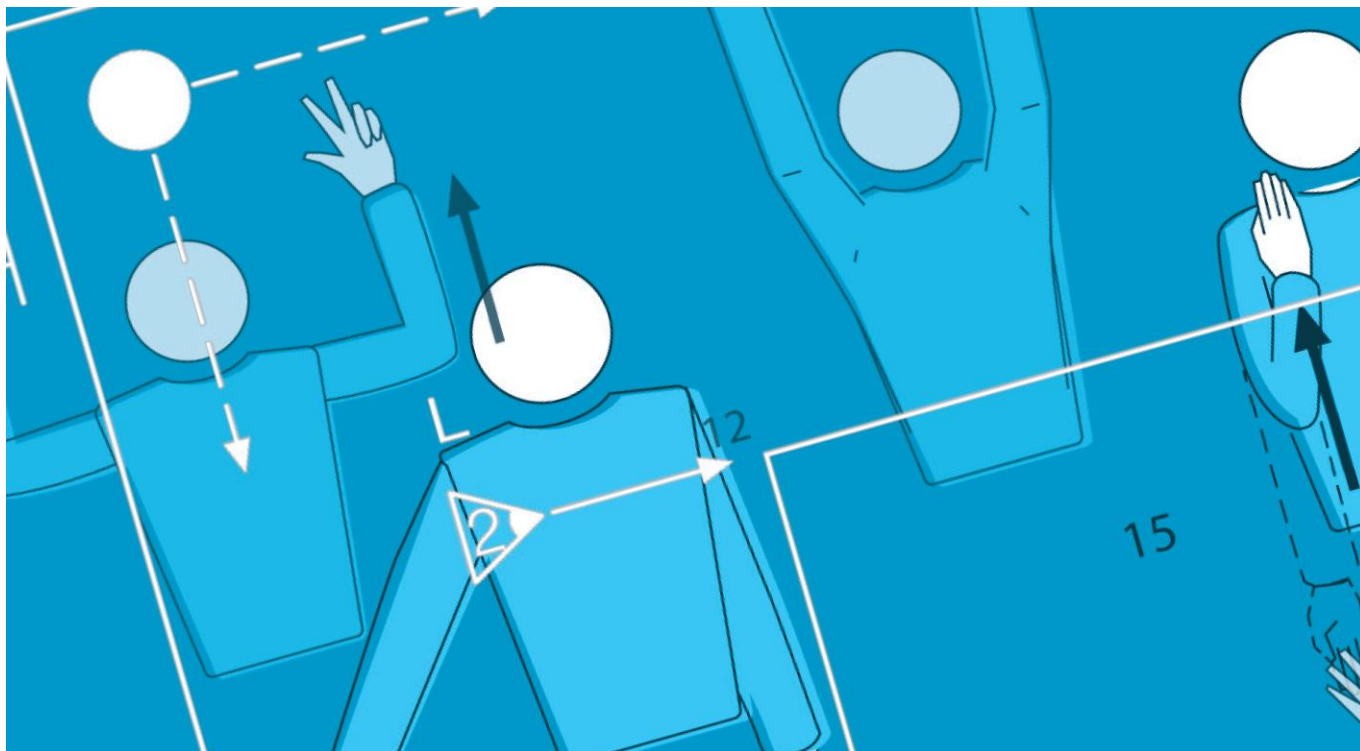
D11

Sudije moraju zvaničnim znakom rukom pokazati razlog za svoj zvižduk (vrstu dosuđene greške, ili vrstu odobrenog prekida). Znak mora biti na trenutak zadržan, a ako je pokazan jednom rukom, ruka odgovara strani ekipe koja je učinila grešku, ili uputila zahtev.

28.2 ZNACI ZASTAVICOM LINIJSKIH SUDIJA

D12

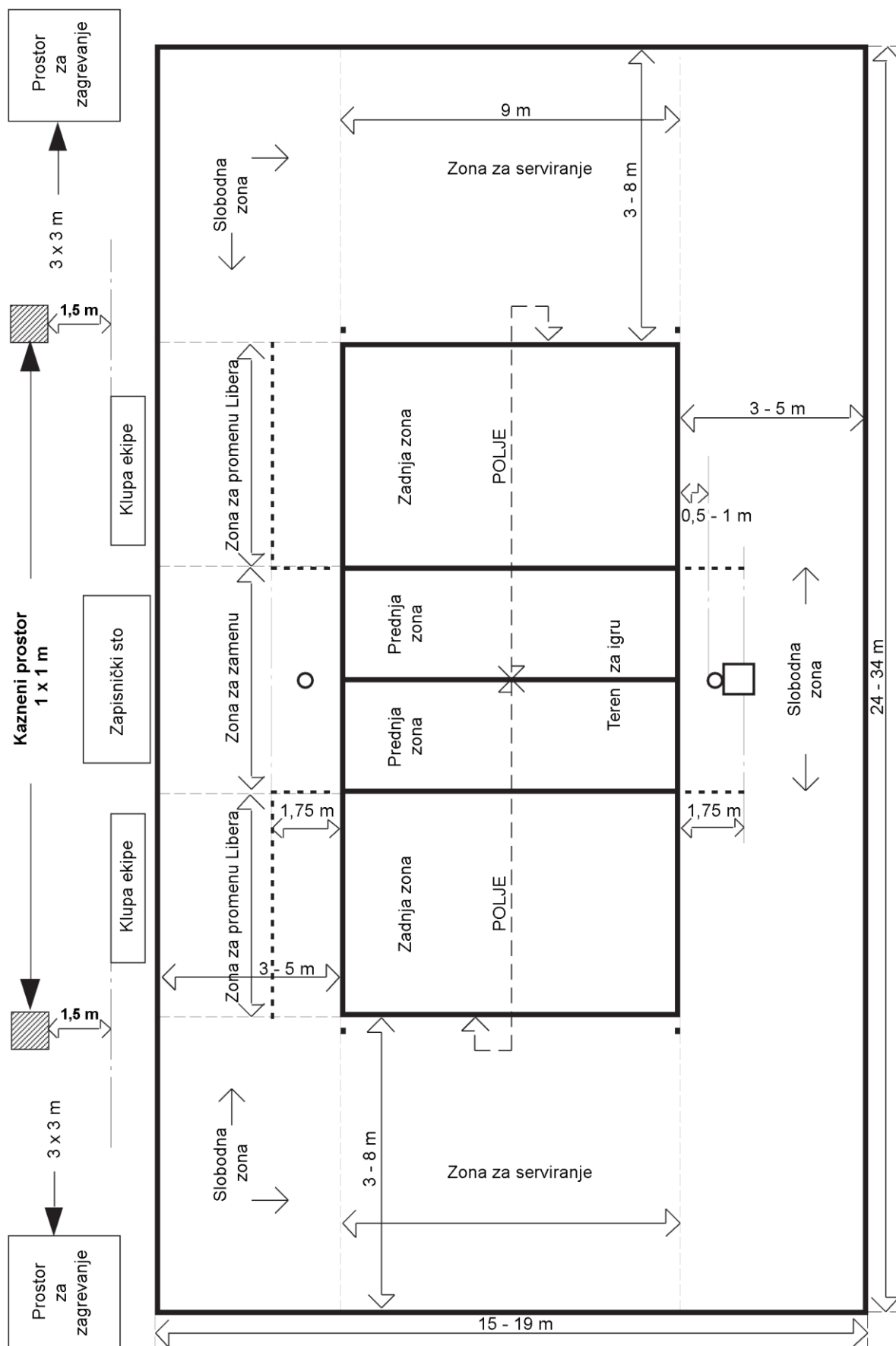
Linijske sudije moraju pokazati zvaničnim znakom zastavicom vrstu učinjene greške i za trenutak zadržati znak.

DEO 2 - SEKCIJA 3: DIJAGRAMI – ŠEME I ILUSTRACIJE

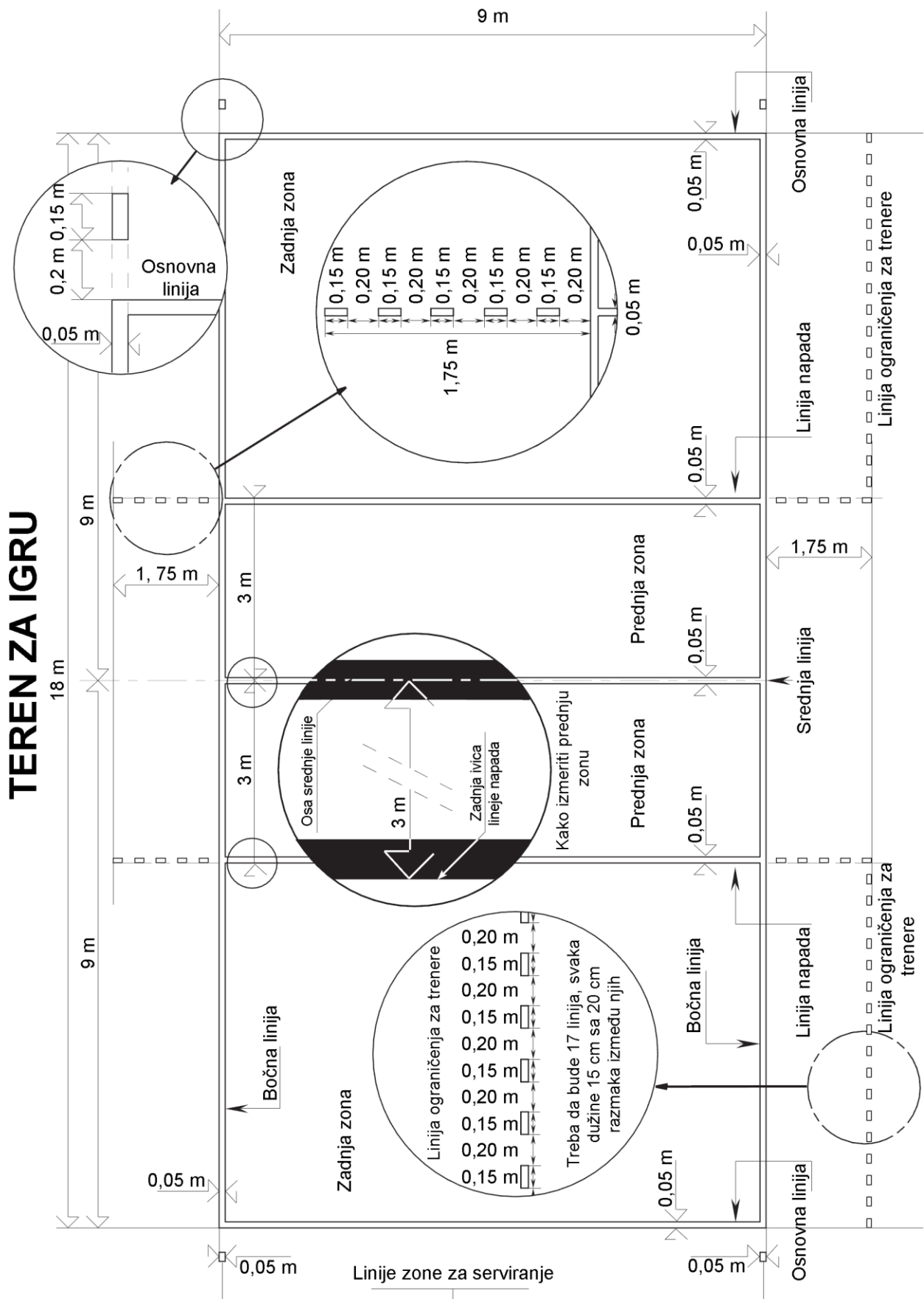

Prostor za igru

Dijagram 1b P. 1, 1.4, 1.4.2, 1.4.3, 1.4.4, 1.4.5, 1.4.6, 4.2.1, 4.2.3.1, 15.10.1, 19.3.1.4, 19.3.2.7, 21.3.2.1, 23.1, 24.1, 25.1, 26.1

Teren za igru

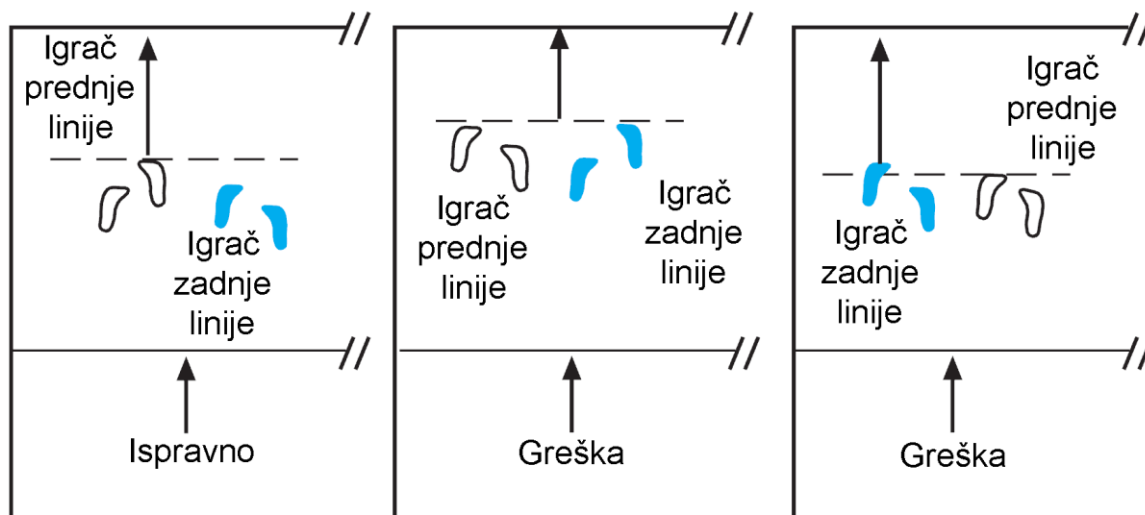

Dijagram 2 P. 1.1, 1.3, 1.3.3, 1.3.4, 1.4.1, 5.2.3.4

Pozicija igrača

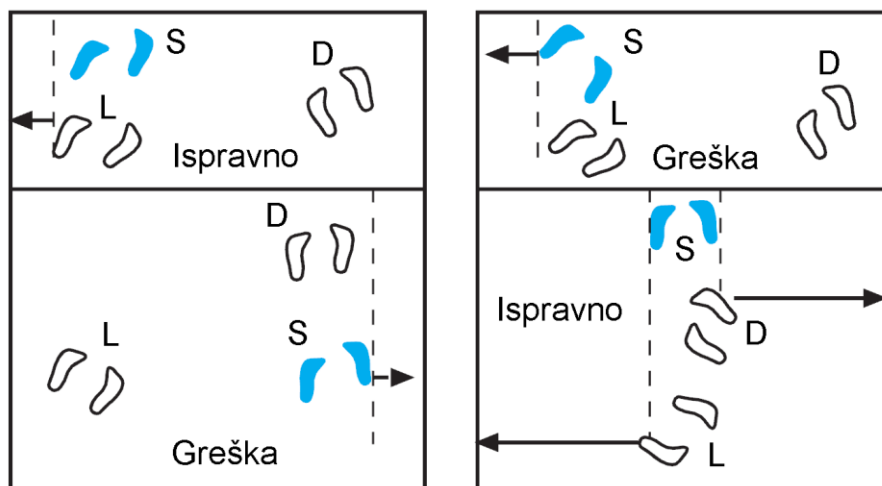
Primer A:

Određivanje pozicija između igrača prednje linije i odgovarajućeg igrača zadnje linije

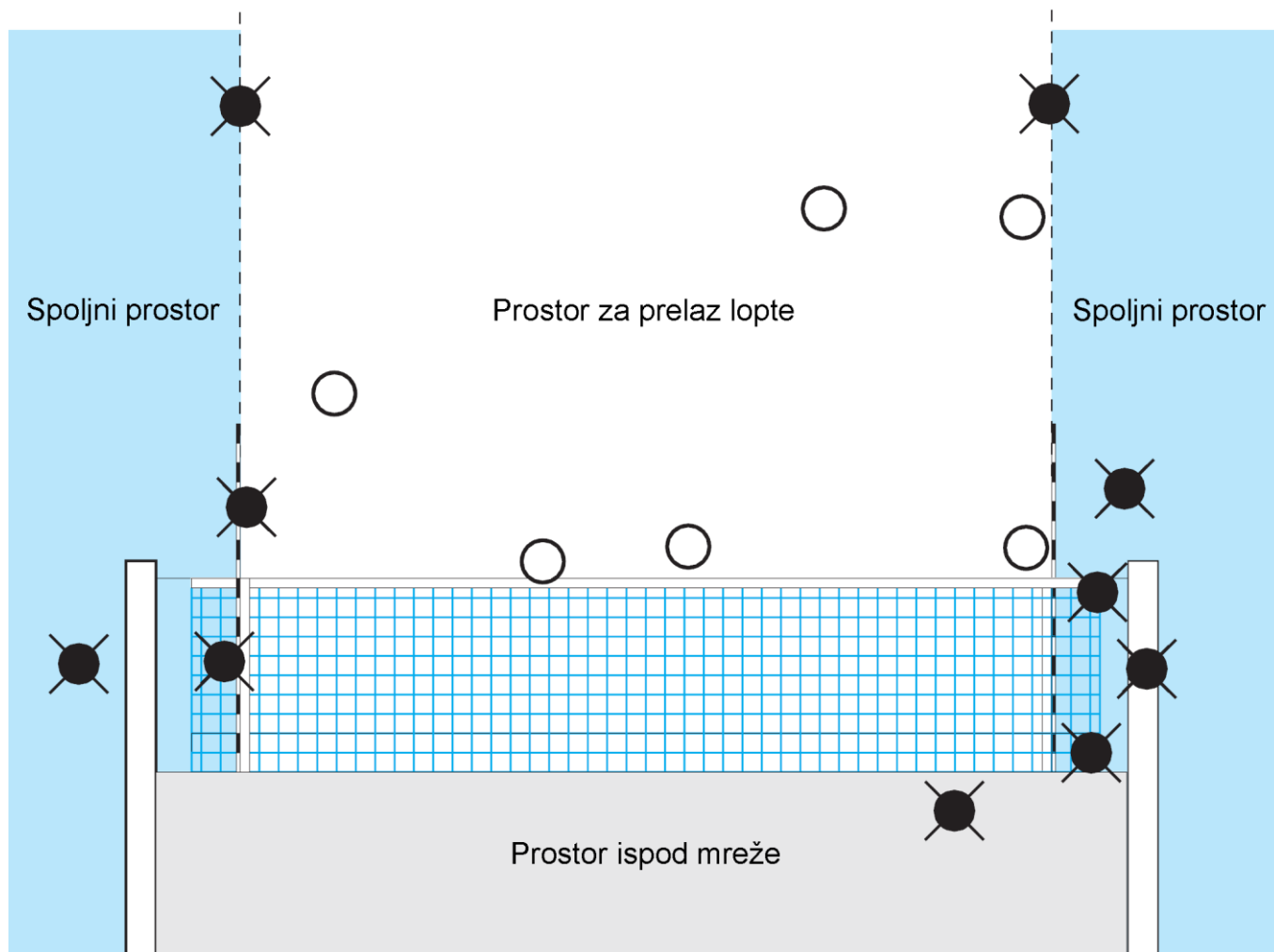
Primer B:

Određivanje pozicija između igrača iste linije

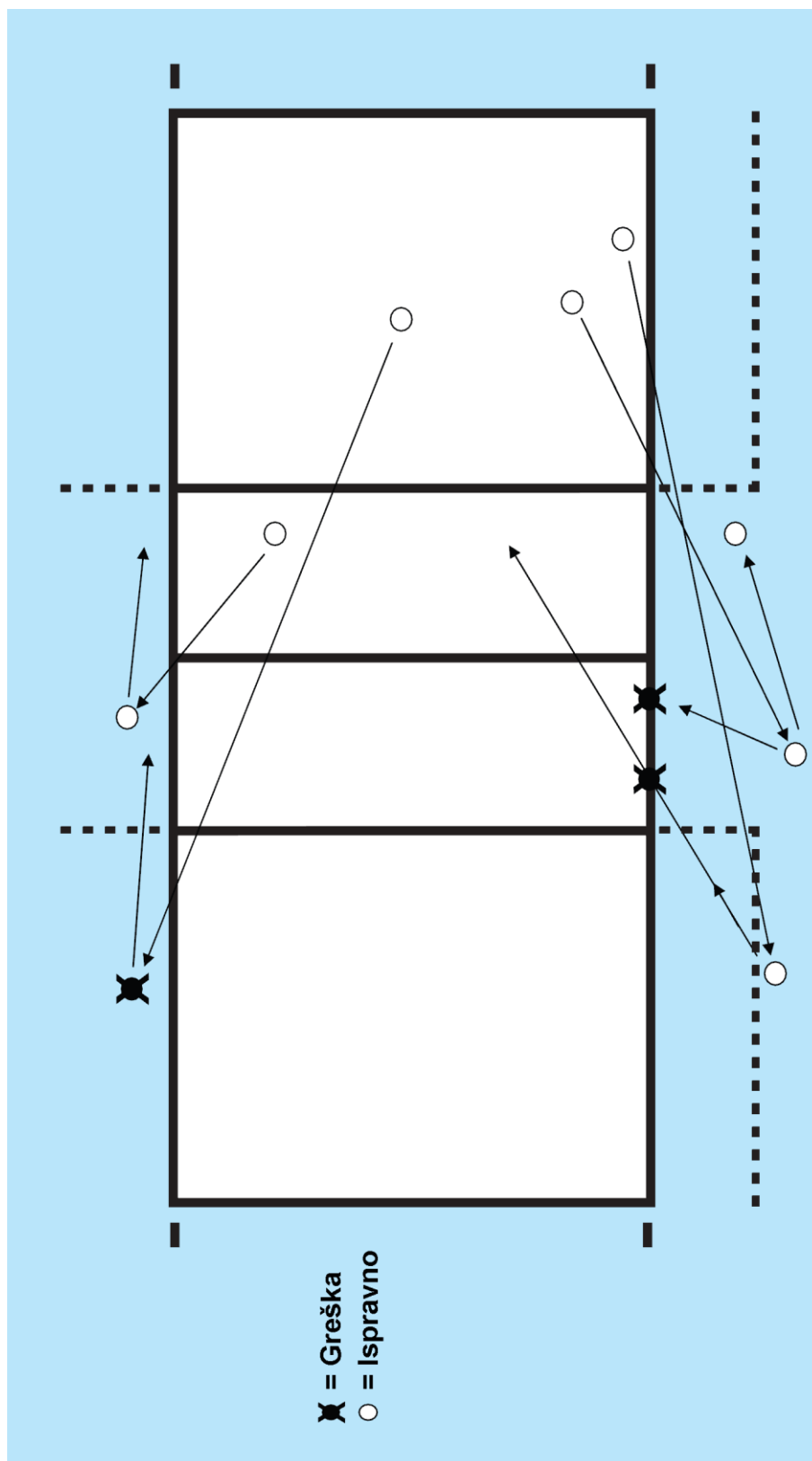

S = Srednji igrač
D = Desni igrač
L = Levi igrač

Lopta prelazi vertikalnu ravan mreže ka protivničkom polju

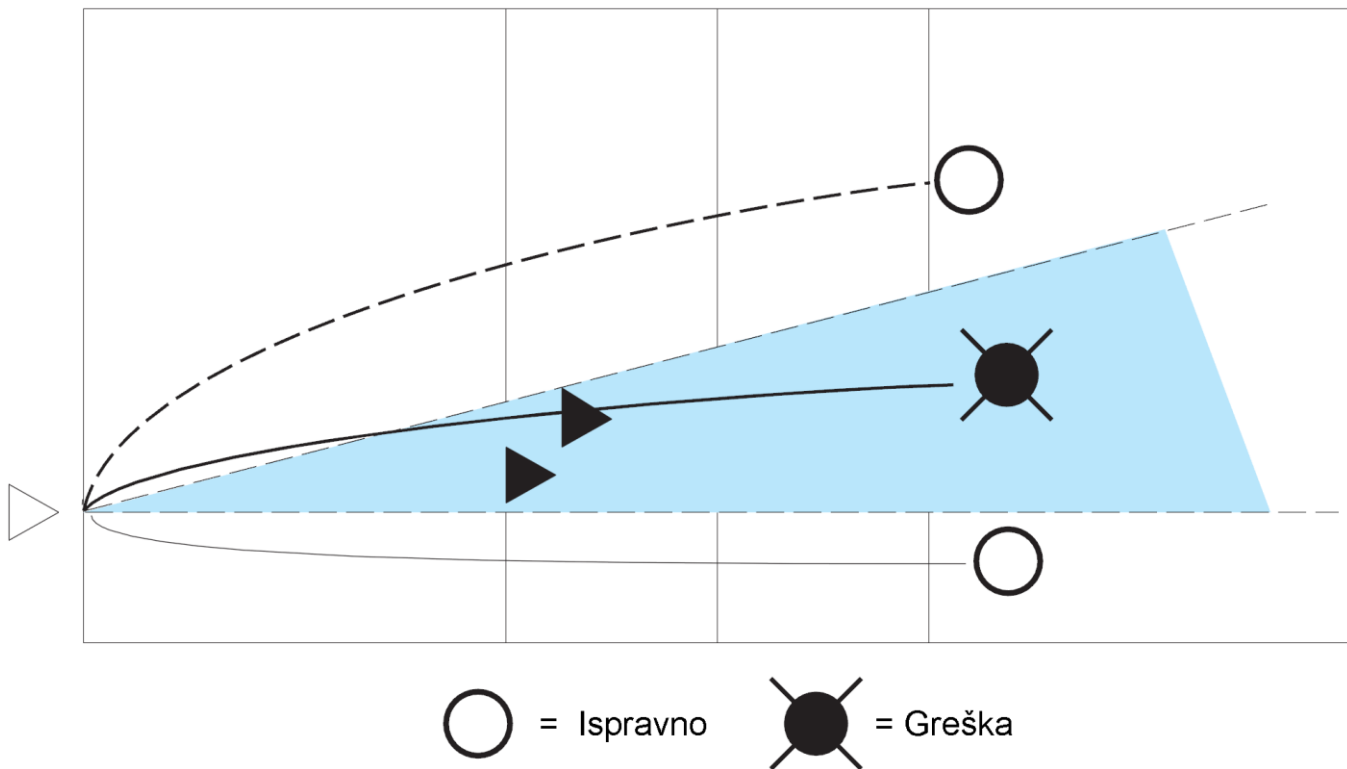

- ⊗ = Greška
- = Ispravan prelaz

Lopta prelazi vertikalnu ravan mreže ka protivničkoj slobodnoj zoni

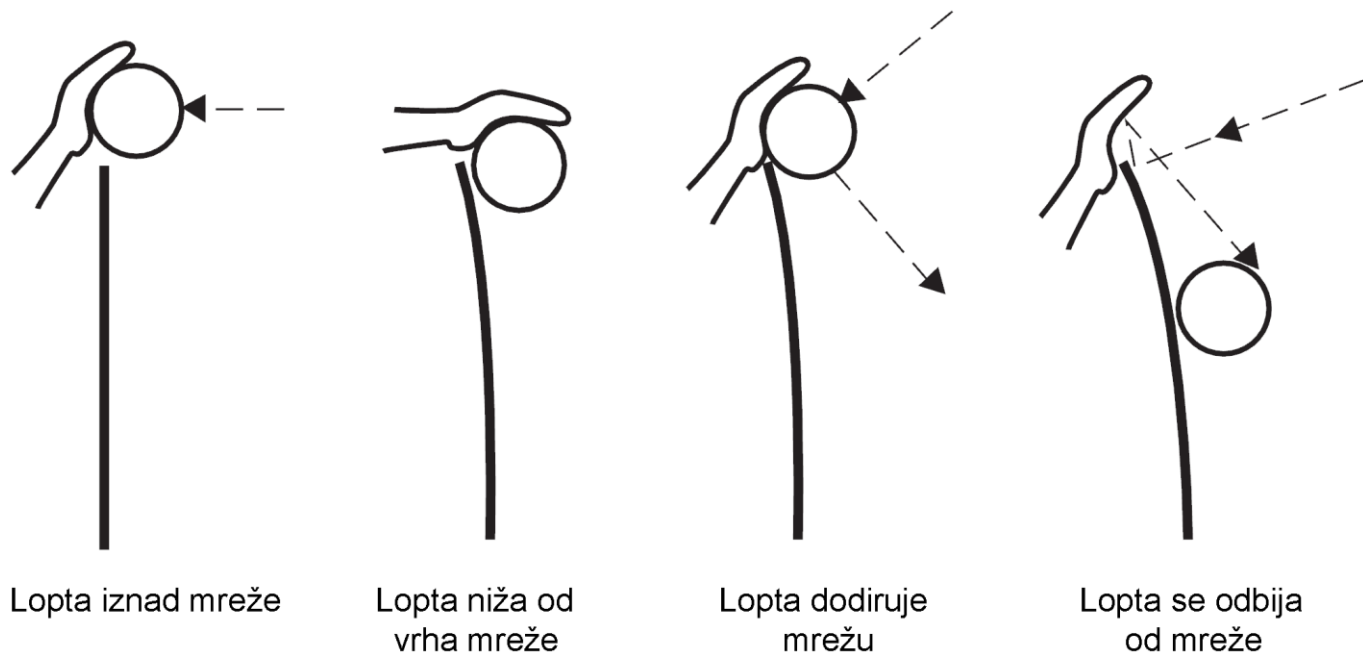
Dijagram 5b P. 10.1.2, 10.1.2.2, 24.3.2.7

Grupni zaklon

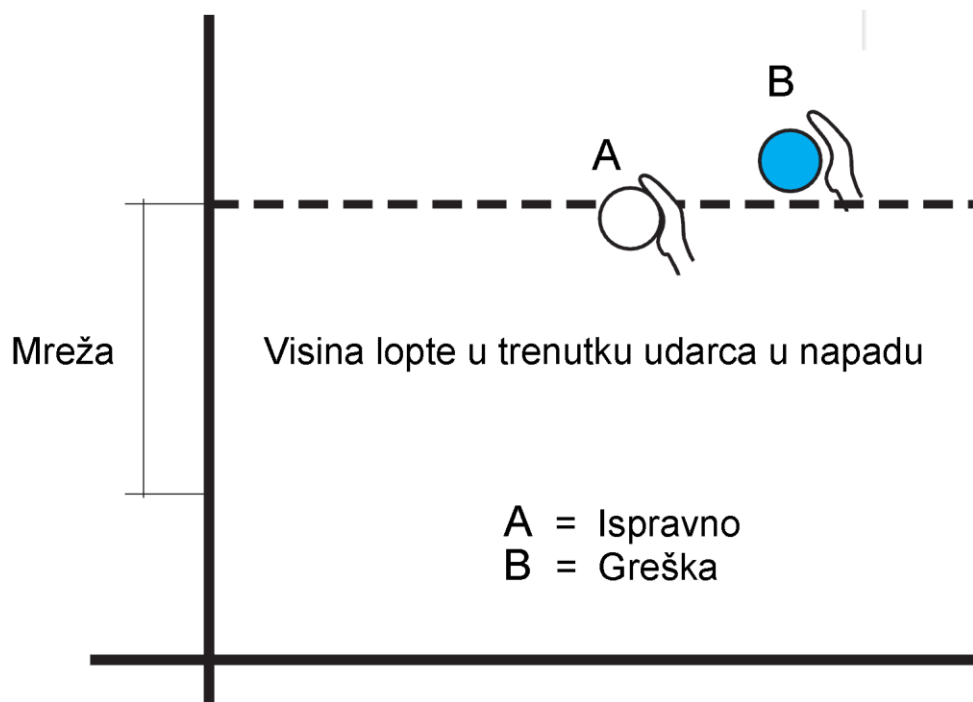
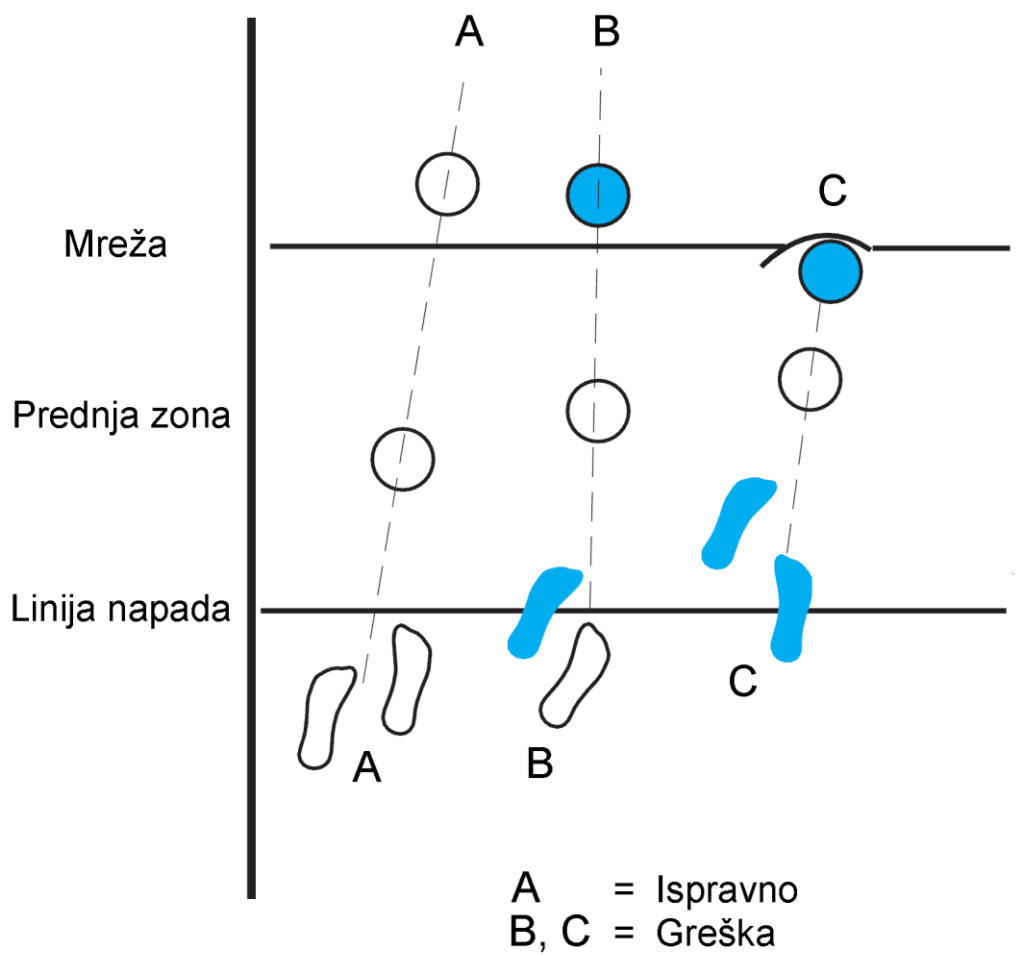
Dijagram 6 P. 12.5, 12.5.2, 23.3.2.3a

Izveden blok

Dijagram 7 P. 14.1.3

Napad igrača zadnje linije

Dijagram 8 P. 13.2.2, 13.2.3, 23.3.2.3d, 24.3.2.4

Skala nesportskog ponašanja

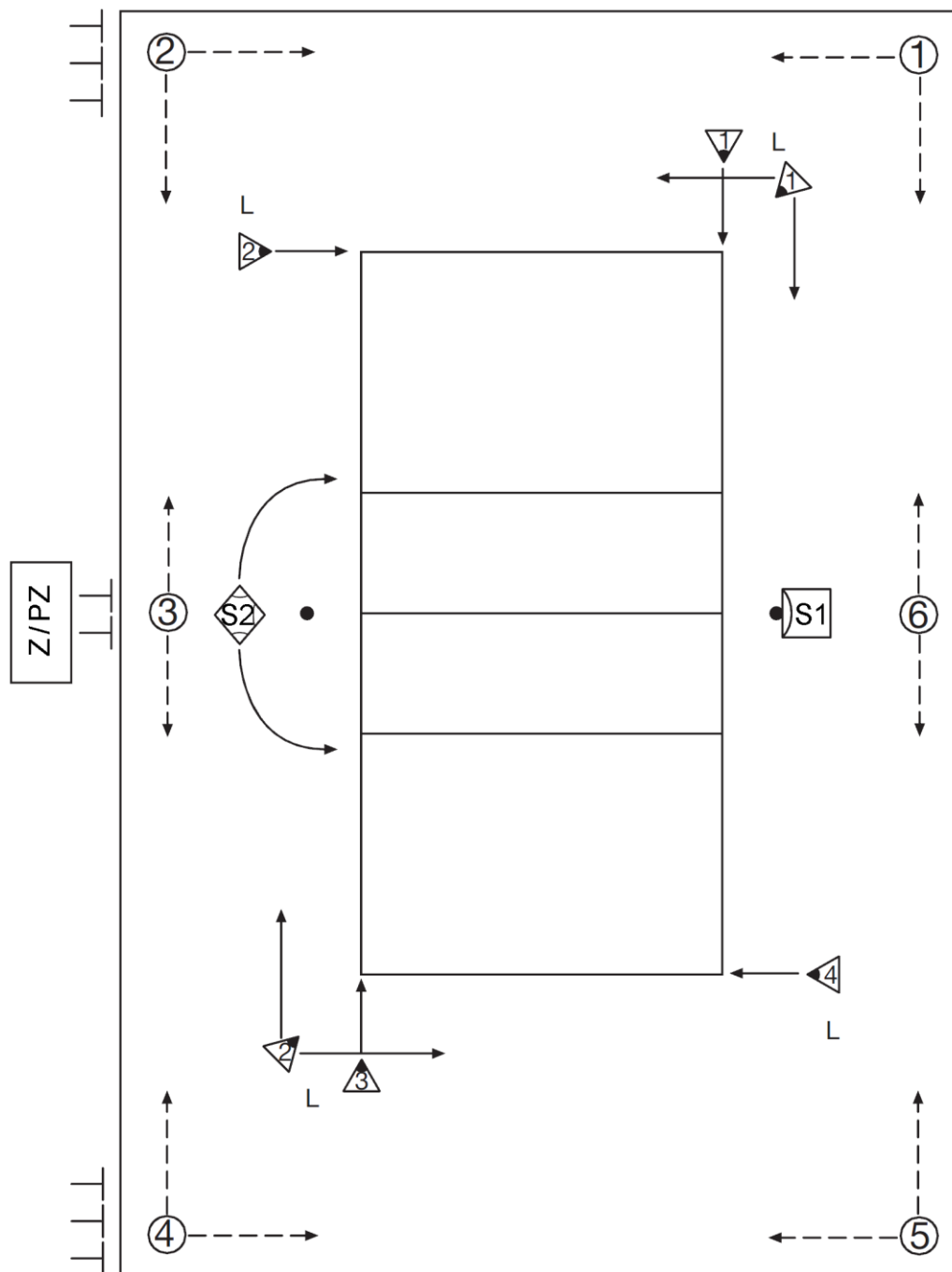
Skala sankcija za nesportsko ponašanje

KATEGORIJA	SLUČAJ	PREKRŠILAC	SANKCIJA	KARTONI	POSLEDICA
NEULJUDNO PONAŠANJE	Prvi	Bilo koji član	Kazna	Crveni	Poen i servis za protivnika
	Drugi	Isti član	Isključenje	Crveni i žuti zajedno	Igrač će napustiti prostor za igru i ostati u kaznenom prostoru do kraja seta
	Treći	Isti član	Odstranjenje	Crveni i žuti odvojeno	Igrač će napustiti takmičarski prostor do kraja utakmice
NASILNIČKO PONAŠANJE	Prvi	Bilo koji član	Isključenje	Crveni i žuti zajedno	Igrač će napustiti prostor za igru i ostati u kaznenom prostoru do kraja seta
	Drugi	Isti član	Odstranjenje	Crveni i žuti odvojeno	Igrač će napustiti takmičarski prostor do kraja utakmice
AGRESIJA	Prvi	Bilo koji član	Odstranjenje	Crveni i žuti odvojeno	Igrač će napustiti takmičarski prostor do kraja utakmice

Skala sankcija za odugovlačenje

KATEGORIJA	SLUČAJ	PREKRŠILAC	SANKCIJA	KARTONI	POSLEDICA
ODUGOVLAČENJE	Prvi	Bilo koji član ekipe	Opomena za odugovlačenje	Znak rukom broj 25 sa žutim kartonom	Prevenција – nema kazne
	Drugi i svaki sledeći	Bilo koji član ekipe	Kazna za odugovlačenje	Znak rukom broj 25 sa crvenim kartonom	Poen i servis za protivnika

Lokacija sudijskog kolegijuma i njihovih pomoćnika

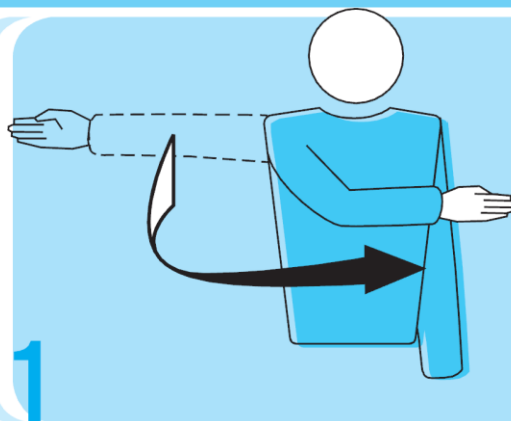

- S1 = Prvi sudija
- ◆ S2 = Drugi sudija
- Z/PZ = Zapisničar / Pomoćnik zapisničara
- ▶ 2 = Linijske sudije (brojevi 1 - 4 ili 1 - 2)
- ④ = Skupljači lopti (brojevi 1 - 6)
- = Brzi brisači

Dijagram 11 - Zvanični sudijski znaci rukom

ODOBRENJE SERVISA

Pomeriti ruku u pravcu izvođenja servisa.

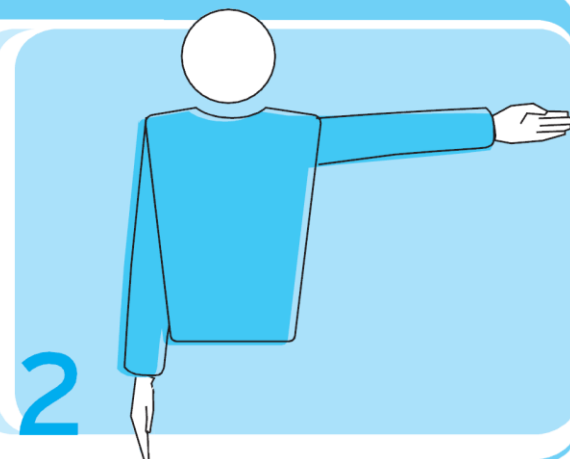

P. 12.3, 22.2.1.1

P

EKIPA KOJA ĆE SERVIRATI

Ispružiti ruku ka strani ekipe koja će servirati.

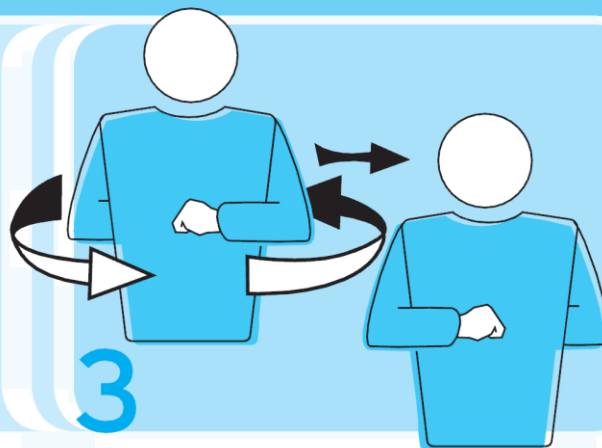
P. 22.2.3.1, 22.2.3.2, 4

P

D

PROMENA POLJA

Podići podlaktice ispred i iza i zarotirati ih oko tela.

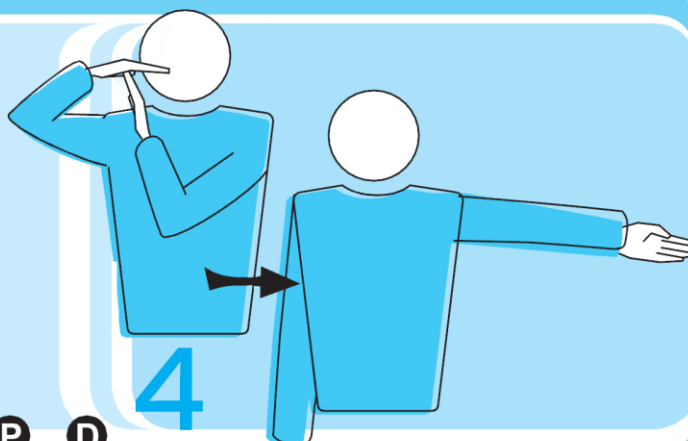

P. 18.2

P

TAJM-AUT

Postaviti dlan jedne ruke preko prstiju druge ruke, držeći vertikalno (formirajući slovo T), a zatim pokazati odgovarajuću ekipu.

P. 15.4.1

P

D

ZAMENA

Kružni pokret podlakticama jedne oko druge.

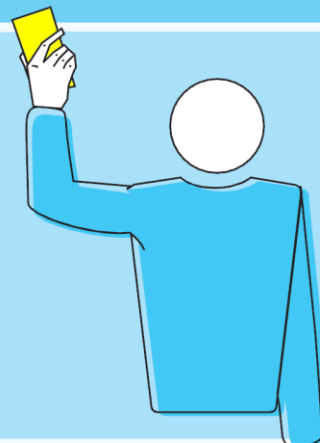
5

P. 15.2.1, 15.5.2, 15.8

P **D**

OPOMENA ZA NESPORTSKO PONAŠANJE

Pokazati žuti karton za opomenu.

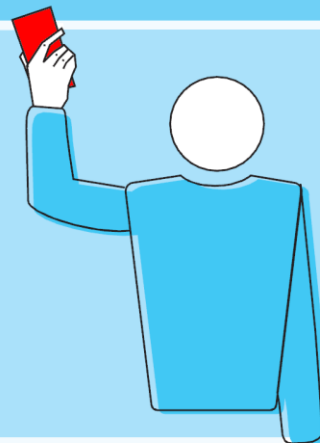
6a

P. 21.1, 21.6

P

KAZNA ZA NESPORTSKO PONAŠANJE

Pokazati crveni karton za kaznu.

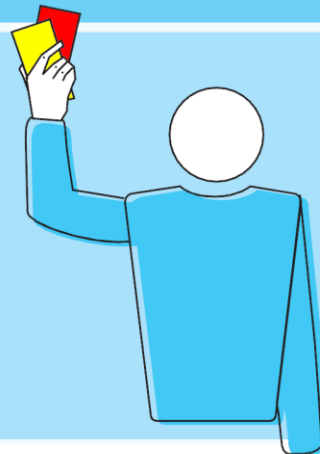
6b

P. 21.3.1, 21.6, 23.3.2.2

P

ISKLJUČENJE

Pokazati oba kartona zajedno za isključenje.

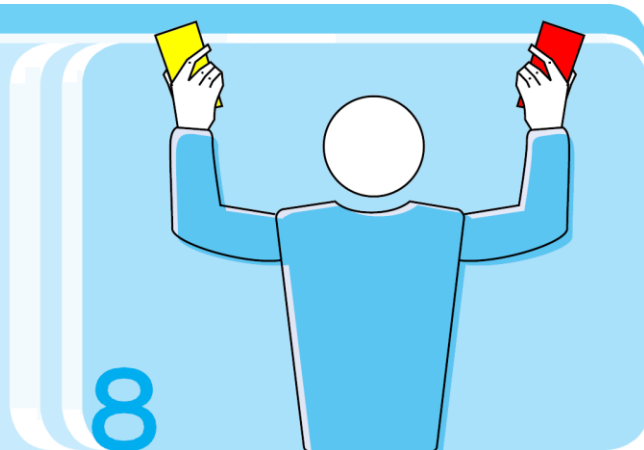
7

P. 21.3.2, 21.6, 23.3.2.2

P

ODSTRANJENJE

Pokazati oba kartona odvojeno za odstranjenje.

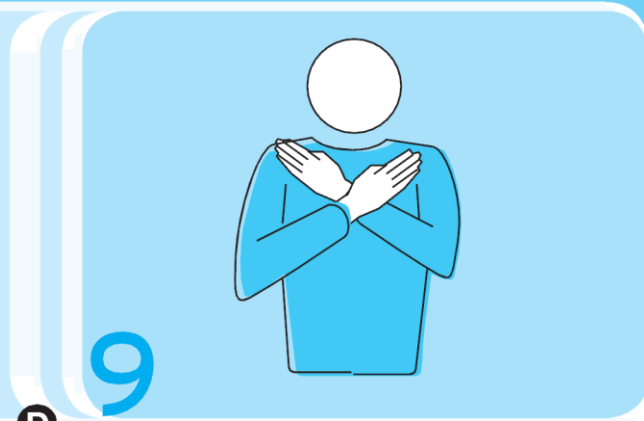

P. 21.3.3, 21.6, 23.3.2.2

P

KRAJ SETA (ILI UTAKMICE)

Ukrstiti podlaktice ispred grudi, šake otvorene.

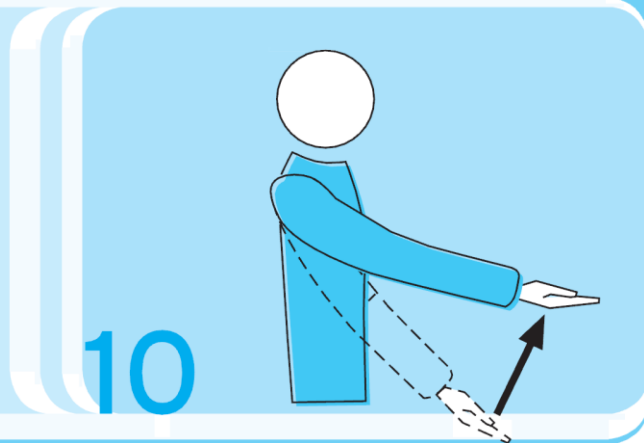

P. 6.2, 6.3

P D

LOPTA NIJE IZBAČENA ILI ISPUŠTENA PRILIKOM SERVISNOG UDARCA

Podići ispruženu ruku, sa dlanom okrenutim ka gore.

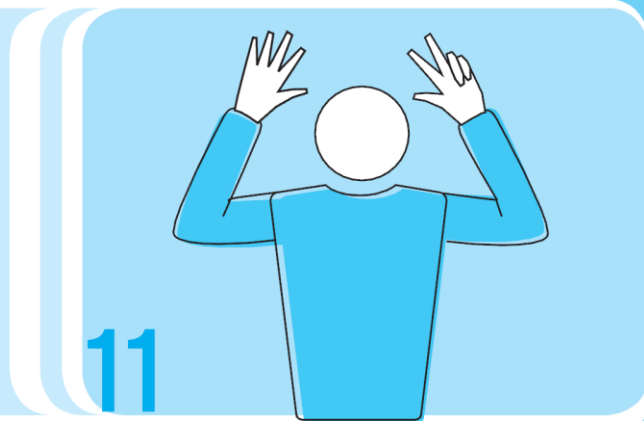

P. 12.4.1

P

ODUGOVLAČENJE SERVISA

Podići osam raširenih prstiju.

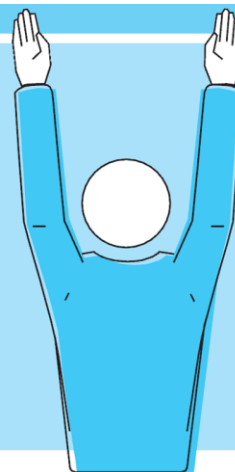
P. 12.4.4

P

GREŠKA BLOKIRANJA ILI ZAKLON

Podići obe ruke vertikalno, dlanovi okrenuti napred.

12

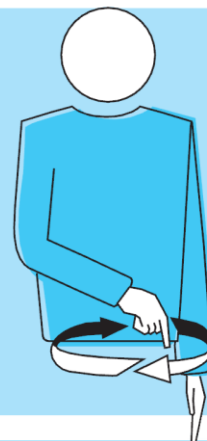
P. 12.5, 12.6.2.3, 14.6.3, 19.3.1.3, 23.3.2.3a, 24.3.2.4

P **D**

POZICIONA ILI ROTACIONA GREŠKA

Kažiprstom napraviti kružni pokret.

13

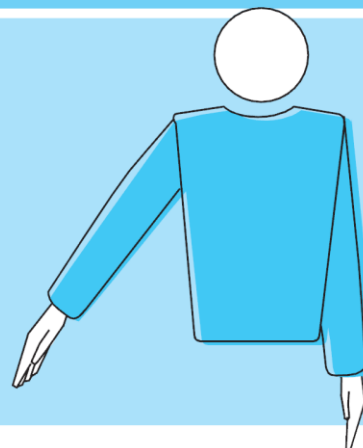
P. 7.5, 7.7, 23.3.2.3a, 24.3.2.2

P **D**

LOPTA „UNUTRA“

Ruku i prste usmeriti ka podu (ugao od 45°).

14

P. 8.3

P **D**

LOPTA „U AUTU“

Podlaktice podići vertikalno, šake otvorene, dlanovi ka telu.

15

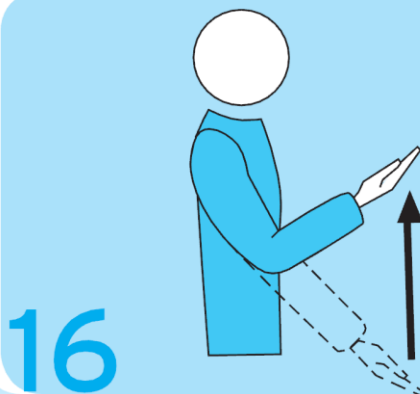

P. 8.4.1, 8.4.2, 8.4.3, 8.4.4, 24.3.2.5, 24.3.2.7

P **D**

ZADRŽANA LOPTA

Polako podići podlakticu, dlan okrenut gore.

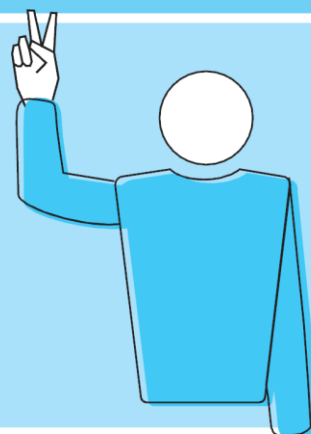
16

P. 9.2.2, 9.3.3, 23.3.2.3b

P

DVOSTRUKI KONTAKT

Podići dva raširena prsta.

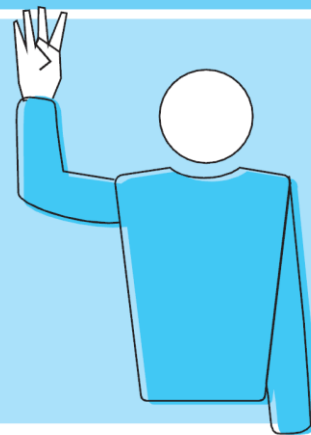
17

P. 9.3.4, 23.3.2.3b

P

ČETIRI ODIGRAVANJA

Podići četiri raširena prsta.

18

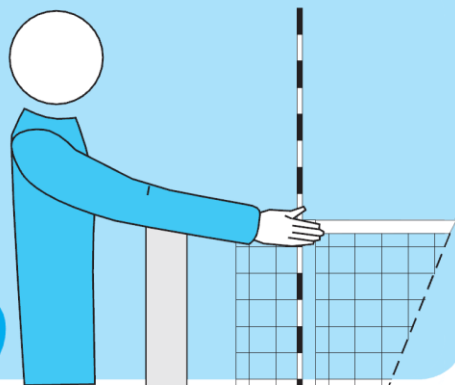
P. 9.3.1, 23.3.2.3b

P

D

IGRAČ DODIRUJE MREŽU – SERVIRANA LOPTA NIJE PREŠLA KA PROTIVNIKU KROZ PROSTOR ZA PRELAZ

Dodirom pokazati odgovarajuću stranu mreže.

19

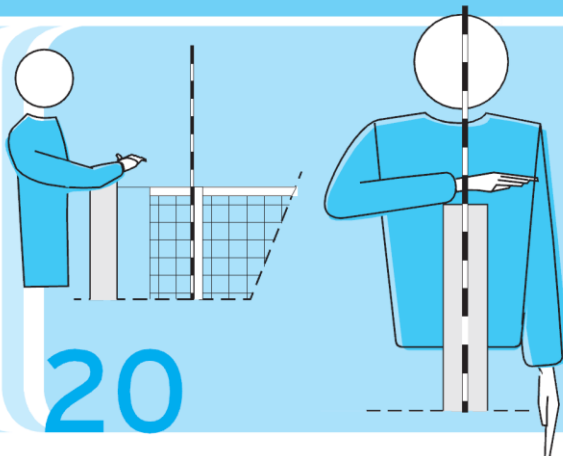
P. 11.4.4, 12.6.2.1

P

D

PRELAZ PREKO MREŽE

Postaviti ruku iznad mreže, dlan okrenut ka dole.

P. 11.4.1, 13.3.1, 14.3, 14.6.1, 23.3.2.3c

P

GREŠKA UDARCA U NAPADU

Pokret podlakticom na dole, šaka otvorena.

Od strane igrača zadnje linije, Libera ili na protivnički servis:
P. 13.3.3, 13.3.4, 13.3.5, 23.3.2.3d,e, 24.3.2.4

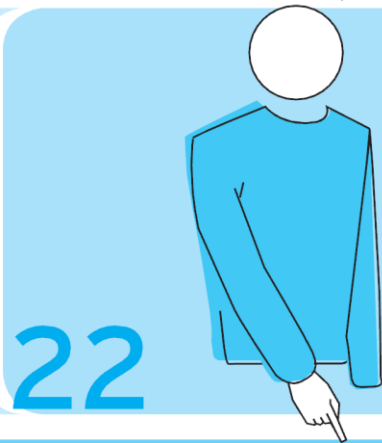
Kada je lopta u celosti iznad gornje ivice mreže,
a digao ju je Libero prstima, iz svoje prednje zone:
P. 13.3.6

P

D

PRELAZ U PROTIVNIČKO POLJE, LOPTA PROLAZI KROZ PROSTOR ISPOD MREŽE, ILI SERVER DODIRUJE TEREN (OSNOVNU LINIJU), ILI IGRAČ ISKORAČUJE VAN SVOG TERENA U TRENUTKU SERVISNOG UDARCA

Pokazati kažiprstom srednju liniju, ili odgovarajuću liniju.

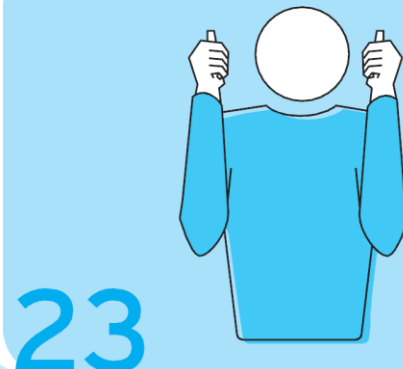
P. 8.4.5, 11.2.2, 12.4.3, 23.3.2.3a, f, 24.3.2.1

P

D

OBOSTRANA GREŠKA I PONAVLJANJE

Oba palca podići vertikalno.

P. 6.1.2.2, 17.2, 22.2.3.4

P

DODIR LOPTE

Dlanom jedne ruke blago preći preko prstiju druge ruke, koji su postavljeni vertikalno.

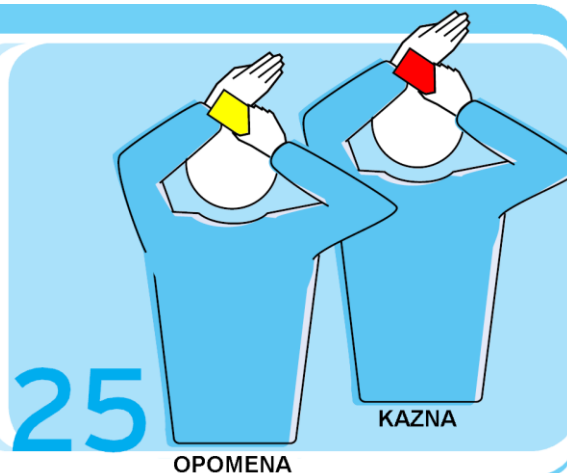

P. 23.3.2.3b, 24.2.2

P **D**

OPOMENA / KAZNA ZA ODUGOVLAČENJE

Pokriti zglob žutim kartonom (opomena), ili crvenim kartonom (kazna).

P. 15.11.3, 16.2.2, 16.2.3, 23.3.2.2

P

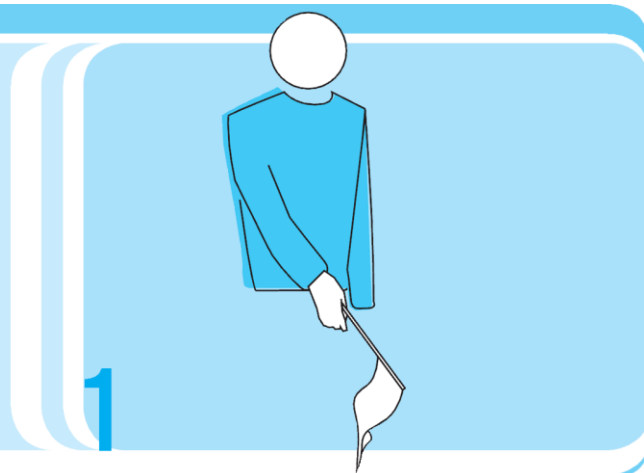
OPOMENA

KAZNA

Dijagram 12 - Zvanični znaci zastavicom linijskih sudija

LOPTA „UNUTRA“

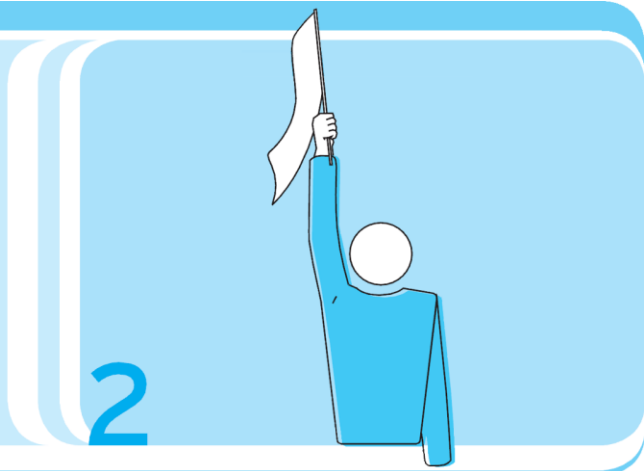
Pokazati zastavicom prema dole (ugao od 45°).

P. 8.3, 27.2.1.1

LOPTA „U AUTU“

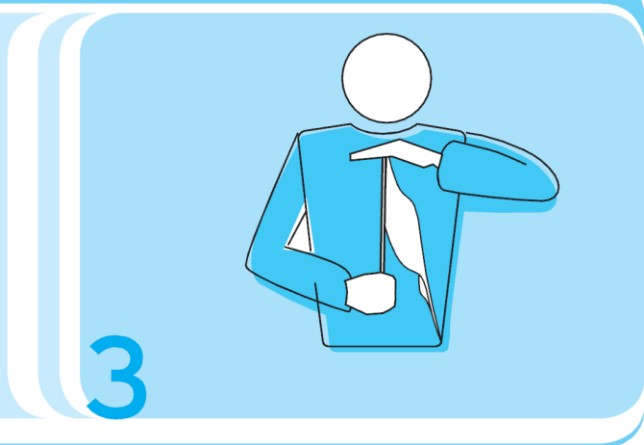
Podići zastavicu vertikalno.

P. 8.4.1, 27.2.1.1

DODIR LOPTE

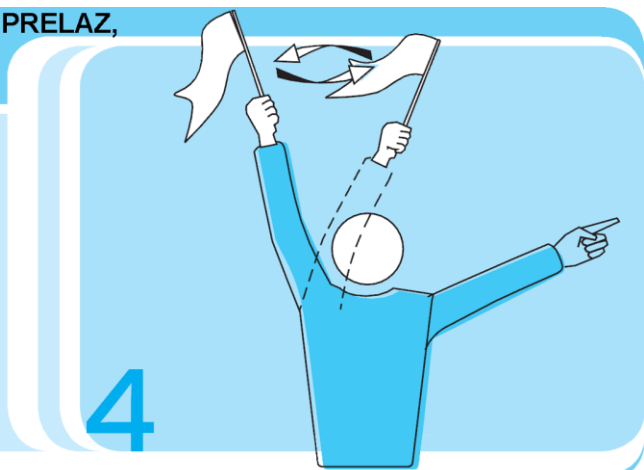
Podići zastavicu i dodimuti vrh dlanom slobodne ruke.

P. 27.2.1.2

GREŠKE PROLASKA LOPTE IZVAN PROSTORA ZA PRELAZ, LOPTA DODIRUJE SPOLJNI PREDMET ILI PRESTUP BILO KOG IGRAČA PRILIKOM SERVISA

Mahati zastavicom iznad glave i pokazati na antenu ili odgovarajuću liniju.

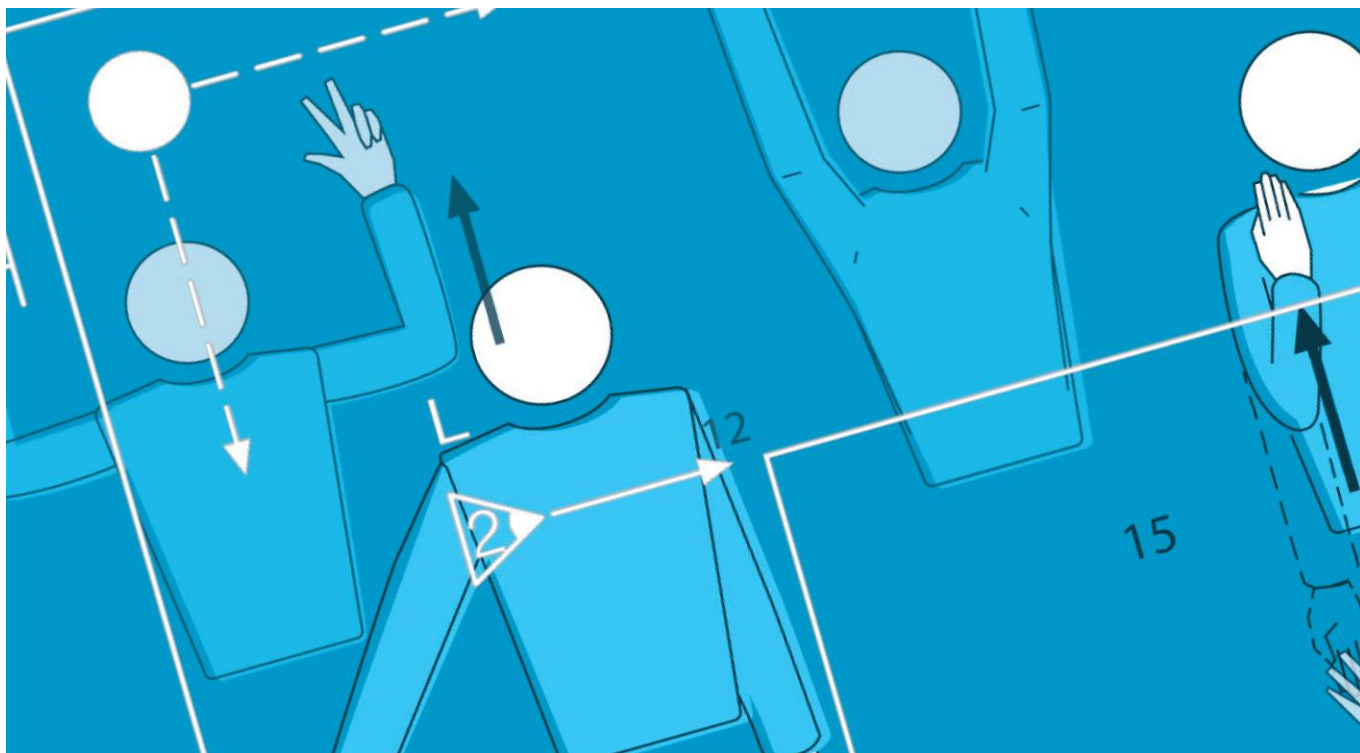
P. 8.4.2, 8.4.3, 8.4.4, 12.4.3, 27.2.1.3, 27.2.1.4, 27.2.1.6, 27.2.1.7

NEMOGUĆA PROCENA ODLUKE

Podići i ukrstiti obe ruke i šake ispred grudi.

5**L**

DEO 3 - DEFINICIJE

TAKMIČARSKI / KONTROLNI PROSTOR

Takmičarski/kontrolni prostor je prostor (koridor) oko terena i slobodne zone, uključujući sav prostor do spoljnih barijera ili zaštitnih ograda. Vidi dijagram/sliku 1a.

ZONE

Delovi unutar prostora za igru (tj. teren i slobodna zona) koji imaju posebnu namenu (i posebna ograničenja) u okviru teksta pravila. Tu spadaju: prednja zona, zona za serviranje, zona za zamene, slobodna zona, zadnja zona i zona za promenu Libera.

PROSTORI

Delovi poda IZVAN slobodne zone, koji prema pravilima imaju posebnu funkciju. Tu spadaju: prostor za zagrevanje i kazneni prostor.

PROSTOR ISPOD MREŽE

Prostor ograničen odozgo donjim delom mreže i kanapom koji je vezuje za stubove, sa strane stubovima, a odozdo podlogom za igru.

PROSTOR ZA PRELAZ LOPTE

Prostor za prelaz lopte ograničen je:

- horizontalnom trakom na vrhu mreže;
- antenama i njihovim produžecima;
- plafonom.

Lopta mora da pređe u protivnički TEREN kroz prostor za prelaz lopte.

SPOLJNI PROSTOR

Spoljni prostor se nalazi u ravni mreže, izvan prostora za prelazak lopte i donjeg prostora ispod mreže.

ZONA ZA ZAMENU IGRAČA

Deo slobodne zone kroz koji se obavljaju zamene.

OSIM U SLUČAJU SAGLASNOSTI FIVB

Ovom izjavom se ističe da postoje slučajevi kada FIVB može da prihvati odstupanja od propisa po pitanju standarda i specifikacije opreme i objekata, u cilju promovisanja odbojke ili testiranja novih uslova.

FIVB STANDARDI

Tehničke specifikacije ili ograničenja određena od strane FIVB, namenjena proizvođačima opreme.

KAZNENA ZONA

U svakoj polovini takmičarskog/kontrolnog prostora nalazi se kaznena zona, iza produžetka osnovne linije, van slobodne zone, koja bi trebalo da bude postavljena najmanje 1,5 m iza zadnje ivice klupe za rezervne igrače.

GREŠKA

- a) Akcija u igri suprotna pravilima.
- b) Narušavanje pravila na drugi način.

DRIBLING

Dribling je kratko odbijanje lopte (obično kao priprema za izbačaj lopte kod servisa). Ostale pripremne radnje uključuju (između ostalih) i prebacivanje lopte iz ruke u ruku.

TEHNIČKI TAJM-AUT

Poseban, obavezni tajm aut, pored tajm-auta ekipa, koji služi za promociju odbojke, analizu igre i pruža dodatnu mogućnost za reklame. Tehnički tajm-auti su obavezni na FIVB svetskim i zvaničnim takmičenjima.

SKUPLJAČI LOPTI

Osoblje čiji je posao da, dodavanjem lopte ka serveru između nadigravanja, održava visok tempo igre.

SVAKO NADIGRAVANJE POEN SISTEM (RALLY POINT SYSTEM)

Sistem prema kome se osvaja poen kad god se pobjedi u nadigravanju.

PAUZA

Vreme između setova. Promena polja u petom (odlučujućem setu) ne predstavlja pauzu.

PONOVNO ODREĐIVANJE

Postupak kojom ulogu Libera, koji ne može da nastavi igru, ili je proglašen „nesposobnim za igru“ od strane svoje ekipe, preuzima bilo koji drugi igrač (sa izuzetkom igrača na čije mesto je ušao Libero), koji nije na terenu u trenutku ponovnog određivanja.

PROMENA IGRAČA

Postupak kojim igrač napušta teren, a bilo koji Libero (ukoliko ih je više od jednog) zauzima njegovo/njeno mesto. Ovo uključuje i izmenu jednog Libera drugim. Igrač zatim može da zameni jednog ili drugog Libera. Mora da postoji okončano nadigravanje između dve promene igrača sa Liberom.

OMETANJE

Bilo koja akcija kojom se stvara prednost u odnosu na protivničku ekipu, ili bilo koja akcija kojom se protivnik sprečava da odigra loptu.

SPOLJNI PREDMET

Predmet ili osoba koji, nalazeći se izvan terena ili blizu ograničenja slobodnog prostora za igru, predstavljaju prepreku za let lopte. Na primer, plafonsko osvetljenje, sudijska platforma, TV oprema, zapisnički sto i stubovi koji drže mrežu. Spoljni predmeti ne uključuju antene, jer se one smatraju delom mreže.

ZAMENA

Postupak kojim igrač početne postave napušta teren, a drugi igrač zauzima njegovo mesto.

